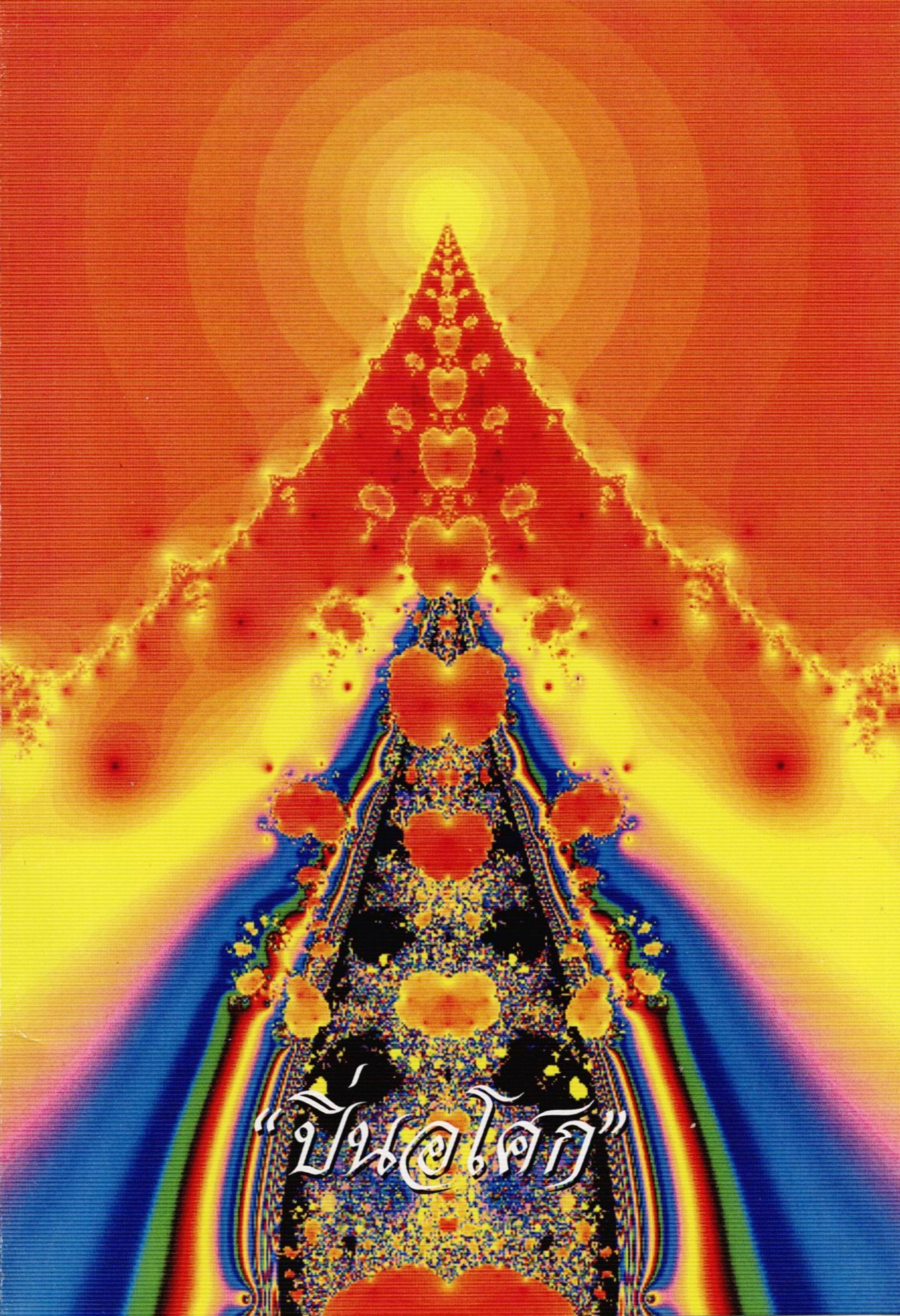

ป่นอโคก

อิอัฒน์ ถิรานนท์

แสงธรรม "ปิ่นอโศก"

ISBN : ๙๗๔ - ๗๒๕๒ - ๙๒ - ๙

ผู้เรียบเรียง : วิวัฒน์ กิรานนท์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๓,๐๐๐ เล่ม

สนใจหนังสือนี้ ติดต่อรับฟรีได้ ๑ เล่ม ด้วยการส่งจดหมาย ไปยัง...

อาจารย์วิวัฒน์ กิรานนท์

๗๙/๖ ลาดพร้าว ซอย ๘ แขวงจอมพล

เขตจตุจักร กทม. ๑๐๙๐๐

สนใจต้องการมากกว่า ๑ เล่ม กรุณาช่วยค่าพิมพ์ด้วย

(เพื่อใช้พิมพ์เล่มอื่นต่อไป) ๐๘ ๖๙๐๕ ๓๑๗๑

พิมพ์ที่ อักษรสยามการพิมพ์

๑๖ ซอยบางแวก ๒ แยก ๔ สน. บางเสาธง จรัญสนิทวงศ์ ๑๓ ถนนบางแวก

แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐ E-mail : aksornsiam@yahoo.co.th

โทร. ๐-๒๔๑๐-๗๘๑๓, ๐-๒๔๑๐-๘๗๙๕-๖ นายอรุณ รุ่งรุจิโรจน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๕๓

แสงธรรม

"ปิ่นอโศก"

คำชี้แจง

...**ชื่อ**ของหนังสือชุดแสงธรรมนั้น เมื่อมีลำดับการจัดพิมพ์พิมพ์สูงขึ้นก็ดูเหมือนจะมีที่มาของชื่อหนังสือแปลกขึ้น หนังสือในชุดแสงธรรมเล่มนี้ มีชื่อว่า "ปิ่นอโศก" คำว่า "อโศก" นั้นได้มาจากชื่อวัดอโศการาม ซึ่งท่านพระวิสุทธิธรรมรังสี (ลี ธมฺมธโร) ท่านได้สร้างไว้ในสมัยปลายชีวิตของท่าน และคำว่า "ปิ่น" นั้นเป็นชื่อของพันเอกปิ่น มุทุกันต์ อดีตอนุศาสนาจารย์ และอธิบดีกรมการศาสนาผู้ล่วงลับไปแล้ว เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกัน เพื่อใช้เป็นชื่อหนังสือแล้วจัดคำฟังดูไพเราะ ก็จะเห็นว่าชื่อ "ปิ่นอโศก" ดูว่าน่าจะลงตัวที่สุด

หนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าเรียบเรียงขึ้นโดยได้อาศัยแนวคำสอนของท่านพ่อลี และพ.อ.ปิ่น ที่ข้าพเจ้าบันทึกไว้และที่อ่านพบเป็นหลัก ด้วยความหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คำสอนที่มีคุณค่าเหล่านี้จะได้ถูกสืบทอดต่อไปอีกนานเท่าที่จะเป็นไปได้ แน่นอนว่าการเรียบเรียงนี้คงมีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้เรียบเรียงอยู่มาก จึงขอให้ท่านผู้อ่านใช้วิจารณญาณด้วย

คุณความดีที่เกิดมีขึ้นจากหนังสือเล่มนี้ขอถวายบูชาคุณพระพุทธศาสนา ถวายบูชาต่อท่านพ่อลี และอุทิศบูชาต่อท่าน พ.อ.ปิ่น มุทุกันต์ อานิสงส์ใดที่เกิดมีขึ้นจากการพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ขอให้จงสำเร็จแด่ท่านผู้ร่วมสนับสนุนทุกท่าน และจงสำเร็จเป็นสากลทั่วไปในสรรพสัตว์ทั้งปวงโดยไม่เว้น

ขอขอบคุณ คุณวรรณิภา ยาดำ และคุณวิภา แสงพิสิทธิ์ ในการช่วยจัดพิมพ์ต้นฉบับ ขอขอบคุณ คุณอมรดารา แจ่มสว่าง น้องสาวในการช่วยตรวจทานต้นฉบับ ขอขอบคุณ คุณสุรีย์ กิรานนท์ ภรรยาที่ช่วยในทุกๆสิ่งที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณและอนุโมทนากับทุกๆท่านที่ช่วยสนับสนุนการพิมพ์ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

วิวัฒน์ กิรานนท์

๘ สิงหาคม ๒๕๔๖

... " ปิ่นอโศก คำนี้ ชี้ไฉน
ปิ่นปักไว้ เพื่อนำทาง ห่างความโศก
หมายประเด็น บำเพ็ญใจ ไกลวิโยค
เรื่องของโลก ให้รู้ทัน เท่านั้นพอ "

สารบัญ

หน้า

สารบัญ (ต่อ)

... " สารบัญ สาระบบ ครบแล้วหรือ?
ใช้เป็นสื่อ บอกเนื้อหา ภาษาสรร
สาระธรรม อยู่ในใจ ใช้ป้องกัน
สรรพอัน - ตราย ทั้งหลายเอย ! "

“อย่านึกว่าเทวดาจะทำได้”

...ความดี บุญกุศลต่างๆให้รีบทำเสียในขณะที่เป็นมนุษย์ เพราะเมื่อตายจากมนุษย์ไปแล้ว จะหาโอกาสทำความดีไม่ได้ง่ายๆ ความชั่วก็เช่นกันจะละก็รีบละเสียเมื่อในขณะที่มีชีวิตนี้แหละ ตายจากโลกมนุษย์แล้วจะละความชั่วก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ไปเกิดเป็นสัตว์นรก ตกอบายภูมิ มันก็ทุกข์มาก จนหมดโอกาสทำความดีความชั่ว ไปเกิดเป็นเทวดา มันก็กินผลบุญเก่าแล้ว จะสร้างบุญใหม่ก็ติดก็ขัด เพราะสวรรค์มันไม่ใช่ที่บำเพ็ญบุญเหมือนอย่างในโลกมนุษย์

มีเรื่องจะเล่าให้ฟังว่า ยังมีเทพยดาองค์หนึ่ง แต่ก่อนเคยเกิดเป็นหญิง ครั้งหนึ่งหญิงคนนั้นแกไปวัด ไปเห็นความรกในทางจงกรมของพระ ก็ไปเขี่ยเก็บขี้ฝอยออกจากทางจงกรมนั้น เพื่อให้พระท่านเกิดความสะดวกในเวลาเดินจงกรม แกทำครั้งเดียวเท่านั้น แต่ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ แล้วก็หาน้ำล้างเท้าเอามาไว้ที่นั่น เก็บขี้ฝอยต่างๆออก มีใจสบายผ่องแผ้วแล้วก็กลับไปบ้าน บังเอิญเกิดเป็น

ลมตาย ครั้นจากโลกนี้ไปแล้วก็เกิดเป็นเทวดา มีปราสาทวิมาน มีบริษัทบริวาร มีอาหารทิพย์อุดมสมบูรณ์อย่างมากมาย

เมื่อไปอยู่ที่นั่นระลึกชาติได้ เมื่อระลึกชาติได้อย่างนี้ก็นึกในใจว่า ถ้าเราทำบุญมากๆก็จะได้ดียิ่งกว่านี้ จะไปขอทำความดีอีกสักหน่อย เพื่อให้มันมีผลยิ่งกว่าที่ได้รับอยู่ขณะนี้ แต่ก่อนไม่ยักรู้ว่า มันจะได้รับผลอย่างนี้ ก็ลงมาจากสวรรค์ ไปเที่ยวหาพระอยู่ตามป่าดง พอไปเห็นพระรูปหนึ่งกำลังเข้าสมาธิ ฝ่ายเทวดาก็มายืนจ้อง คอยจะอุปัฏฐากพระ เลยถูกพระตะเพิดไป ท่านว่า เทวดาทำไมมาแย่งบุญมนุษย์ แต่ก่อนนั้นมันประมาท เมื่อไปเสวยผล ได้รับผลดีแล้วยังจะอยากโลภมาก ไม่เอา..... ไม่ให้ทำ.... ให้มนุษย์เขามาทำ คนที่ยังไม่ได้รับความดีอย่างเธอยังมีอยู่อีกมาก ไม่ต้องมาแย่งเขา "เปิดไปเลยเทวดาองค์นั้น ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ ก็ได้ผลแค่นั้น บุญใหม่ที่คิดทำต่อ เขาไม่ให้ทำ"

นี่เป็นเพราะเหตุว่าประมาทในบุญเล็กน้อย เมื่อตายแล้วจะมาทำบุญกุศลน่ะมันยาก ยากอย่างไร กายไม่เหมือนกายมนุษย์ จะมาพูดกับมนุษย์ก็ไม่ได้ จะมาใส่บาตรทำบุญก็ไม่ได้ อย่างดีก็ได้เพียงมายืนคอยอนุโมทนาเท่านั้น ถ้าตาใครดีเขาก็เห็น ใครตาไม่ดีก็ไม่พบพาน ถ้าใครมีภูมิรู้ทางจิต ก็พอจะแนะนำสั่งสอนกันได้บ้าง แต่

ถ้าไม่มีคนเช่นนั้น เทวดาก็ไม่มีหนทางที่จะบำเพ็ญคุณงามความดีต่อได้เลย มันเป็นอย่างนี้

ผู้ที่ทำความดีได้ยังไม่สมใจนึก ก็อย่าได้ประมาท ควรจะถือว่าสิ่งที่เราทำลงไปนั้นเป็นทรัพย์ของเรา ทรัพย์ของเรานี้ เป็นเครื่องป้องกันชีวิตของเราไม่ให้ตกไปในฝ่ายต่ำ พระท่านจึงว่า **โลกมนุษย์นี้เป็นแหล่งที่บำเพ็ญบุญ บำเพ็ญบาป ถ้าใครเผลอใจไปทำแต่บาปพอบาปให้ผลแล้วจะขอเวลามาแก้ตัวใหม่นั้น มันทำไม่ได้** ภพภูมิที่ต่ำกว่ามนุษย์นั้น เราก็รู้ว่ามันมีทุกข์ไปตามประสาของเขา ที่จะนึกทำความดีได้นั้นไม่มีเลย ถ้าเกิดเป็นเปรต อสุรกาย ก็ไม่มีความดีที่จะไปทำกับใครเขาได้ ได้แต่คอยขอรอคอยส่วนบุญของเขา

ดังนั้นตอนนี้ขณะนี้เรายังเป็นมนุษย์อยู่ ยังมีโอกาสทำความดีละความชั่วมากมาย อย่าประมาทผลาญเวลาให้หมดไป ทำให้ชีวิตเป็นโมฆะ เมื่อหมดเวลาในมนุษย์โลกนี้แล้ว ต่อให้ได้ไปเกิดเป็นเทวดาอายุยืนนาน ก็ทำความดีได้ยาก ขอให้จงเร่งรีบสำรวจดูเองเมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ บุญกุศลต่างๆ เราสามารถประกอบกันได้ง่ายไม่ยากเลย อย่าผลัดวัน ไม่เช่นนั้นเราก็อาจจะเสียใจอย่างเรื่องที่เล่าให้ฟังแล้วได้

“น้ำใจ”

...ที่คนเราคิดกันไปนั้น บางทีก็เป็นไปไม่ได้ แต่ก็ยังชอบคิด ถ้าเป็นไปได้มันก็ยังพอเป็นประโยชน์อยู่บ้าง แต่มีบางอย่างที่ไม่ได้อะไรเลย ก็ยังอุตส่าห์ไปคิดกันอีก สิ่งใดที่ปรารถนา เมื่อได้มาสมหวังก็ยึด ยึดทั้งสัญญาข้างหน้า ยึดทั้งสัญญาข้างหลัง ยึดดีใจ ยึดเสียใจ ยึดความดี.... ถ้ายึดความดีมันก็ยังพอคลุกคลานไปได้บ้าง บางทีชั่วแท้ๆ ยังยึดเข้าไว้ พระพุทธเจ้าท่านทรงเห็นเช่นนี้ จึงได้เกิดความสงสาร สงสารเพราะความโง่เขลาของคนเราที่ไม่รู้จักว่าอะไรมันเป็นความทุกข์

มืดดำไปด้วยอวิชชา ความไม่รู้ หรือแม้จะรู้ก็รู้ผิดๆ คลำหาหนทางไม่พบ จะไปทางไหนก็หลงไปไม่รอด ตัวก็หนัก ใจก็มืด หมดความสุข ร้อนเร่าไปด้วยเพลิงความคิด คิดแต่เรื่องที่มาเผาใจตนเอง นอนที่ไหนก็ต้องยกมือก่ายหน้าผาก นั่งที่ไหนก็ต้องเอามือกอดเข่า เบียดเบียนตัวเอง และทำลายตัวเองให้เสื่อมจากความเจริญ คน

เรามักหลงใหลไปในทางฝ่ายชั่วมากกว่าฝ่ายดี มีดีให้ดูกันเห็นๆก็กลับว่าความดีมันต้องทำยากลำบาก ส่วนของชั่วของเลวกลับพอใจว่าง่าย ว่าสะดวก ของชั่วของเลวมันจะทำให้ตัวเราดีได้อย่างไร ไม่รู้จักสร้างที่พึ่งทางใจ ไม่ลงทุนทางกาย จึงได้พบกับความทุกข์ยากที่ประดังเข้ามา มันก็เป็นกันอย่างนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงสงสาร ท่านจึงสอนให้เราพากันหาที่พึ่ง ให้รู้จักแสงสว่างของชีวิต ให้พากันรู้จักช่วยตัวเองไม่หลงผิด

ควรสำเหนียกในตัวของตัวว่า "เรามีหลักอะไรเป็นที่พึ่งในตัวของตัวได้แล้วหรือยัง" **ถ้ายังพึ่งคนอื่นสิ่งอื่นอยู่ ก็เป็นที่พึ่งของตนเองยังไม่ได้** อย่าไปสำคัญผิดว่าเราจะพึ่งที่พึ่งอื่นได้อย่างถาวร ตัวเรานั่นแหละเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุด ให้รู้จักดูรู้จักพิจารณาว่าสิ่งใดควรทำเพิ่ม สิ่งใดควรขจัดทิ้ง อะไรควรหยุด อะไรควรเร่ง อะไรควรจะปล่อยวาง

ควรทำตัวให้เป็นคนเย็น แล้วก็เย็นไปถึงคนอื่นด้วย เย็นอย่างไร คนเราจะเย็นได้ ก็ด้วยความมีเมตตากรุณา เผื่อแผ่ เย็นด้วยการให้ให้เป็น เย็นด้วยศีล ให้มีปรกติไม่เบียดเบียนใคร ไม่เบียดเบียนตัวเอง เย็นด้วยภาวนา ทำใจให้บริสุทธิ์ มีเมตตามากก็เย็นมาก มีศีลปรกติ ศีลก็จะเป็นเสมือนเกราะเพชรกันภัย เพราะไม่ก่อเวร มีภาวนา

อบรมใจ ใจก็โปร่ง โล่งสบายได้ ไม่ทุกข์ร้อนเบียดเบียนใจตน

คนเราเดือดร้อนเพราะตนเองเบียดเบียนตนเองนั่นแหละมาก **ตนเองไม่ช่วยตนเอง ก็คือการเบียดเบียนตนเอง** ตนเองขาดความพยายามในทางที่ชอบ ก็เท่ากับเบียดเบียนตัวเอง ให้รู้จักการรับผิดชอบในตัวเองให้ถูก แล้วตัวก็จะดีขึ้น ได้ด้วยตัวของตัวเอง คนอื่นเขามาทำให้เราดีนั้นมันเป็นดีจอมปลอม เป็นของหลอกลวง เพราะมันเป็นของเนื่องมาจากคนอื่น มันไม่ใช่ดีของเรา ถ้าเราสร้างความดีด้วยตัวของเรา มีตัวเราเป็นที่พึ่ง ดีนั้นมันจึงเป็นดีของเราจริงๆ **อย่าได้ไปหลงใหลหาความดีนอกตัว จงสร้างความดีจากตัว จะมากจะน้อยก็พยายามทำไป ของทั้งหลายมันจะมีมากได้ก็ด้วยการสั่งสม**

เรื่องอะไรที่เราไม่ได้ทำก็อย่าได้ไปฉวยเอาติดมือมา คือว่าบางทีเขาทำแต่เรานำเอามาติดอยู่ในใจของเรา อย่างนี้เรียกว่า "หาเรื่องใส่ตัว" ใจมันก็รกรุงรัง **บ้านเรือนรกไม่มีระเบียบมีแต่ของสุมๆ กันเต็มไปหมด มันก็ไม่น่าอยู่ ใจที่เก็บเอาเรื่องต่างๆไว้โดยเฉพาะเรื่องของคนอื่นมาสุมในใจ มันก็เป็นใจที่อึดอัด** ไม่ปลอดโปร่ง เป็นใจที่ไม่ว่าง เป็นใจที่คับแคบ สารพัดที่มันจะเป็น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นไปในทางที่จะทำให้เดือดร้อนทั้งสิ้น

เมื่อไม่ให้ไปฉวยของเขามาแล้ว ก็ให้รู้จักยื่นของเราให้เขาด้วย สิ่งที่มีคุณค่ามากในการที่จะหยิบยื่นให้กันคือ น้ำใจ ถ้าเรามีน้ำใจให้เขามากๆ แล้วเราจะรู้ว่าน้ำใจนั้นมันไม่มีวันหมดสิ้น ยิ่งให้ยิ่งมาก ยิ่งมาก ใจเราก็จะยิ่งเย็น น้ำที่ไหลมันจะเย็นกว่าน้ำนิ่ง ใจที่ให้ มันจะเย็นกว่าใจที่มีแต่จะเอา

... " คิดจะเอาแต่ดี เอาแต่ได้ โดยไม่รู้จักให้ แล้วจะได้อะไร

ถ้าได้มาก็สักแต่ว่าได้ เรียกว่าได้ไว้สุมทับตัวให้อึดอัด

ถ้าได้แล้วรู้จักให้ ก็เกิดเวียนระบายละสบายตัว

ของเก่าเวียนไปของใหม่เวียนมา โลกสมบัติผลัดกันชม อย่าให้ทับถมตัวเรา "

“

ความตาย

”

... ความรักความหวงแหนชีวิตนั้น ไม่มีอะไรผิดแปลกระหว่างสัตว์ที่เล็กที่สุด กับสัตว์ที่ใหญ่ที่สุด ทุกชีวิตย่อมกลัวตายด้วยกันทั้งสิ้น **คนโง่ที่สุดก็หวงชีวิตมากไม่ต่างกับคนที่ฉลาดที่สุด ต่างกันอยู่นิดเดียวตรงที่ว่า คนโง่มักจะทำความชั่วเพื่อรักษาชีวิต ส่วนคนฉลาดถนอมชีวิตของเขาไว้ด้วยการพยายามทำความดี** ดังนั้น ชีวิตหรือชีพของเขาจึงเศร้าหมอง และผ่องใสไม่เหมือนกัน

ทุกคนล้วนแต่กลัวตายทั้งนั้น ต่างแต่หาวิธีแก้ความกลัวนี้ไม่เหมือนกัน ชาวบ้านนั้นกลัวตายแล้วมักจะแก้ด้วยวิธีการไม่ยอมคิดถึงความตายหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องตาย แต่พระสงฆ์สาวกในพระพุทธศาสนานั้น เมื่อกลัวตายแล้ว พระพุทธเจ้าท่านกลับทรงสอนให้ยิ่งระลึกถึงความตายบ่อยๆ เสมอๆ มิให้ขาด

ความจริงแล้ว ความตายถูกอุปโลกน์ให้น่าสะพึงกลัวยิ่งกว่า

ที่ควร เช่น มีการใช้สีดำให้เป็นสีแห่งความตาย ทั้งๆที่ "ตาย" นั้นหมายถึงการแตกสลายของร่างกายไปตามธรรมชาติ **คือตัวเรานี้ผสมด้วยธาตุหลายอย่าง ครั้นอยู่ๆไปเมื่อส่วนผสมมันหมดยางแล้ว มันก็จะต้องแยกออกจากกันและกัน อาการที่มันแยกออกจากกันนี่แหละเรียกว่า "ตาย"** เพราะฉะนั้นตัวตายมันจึงมีอยู่ในร่างกายเราแล้ว ตัวเรานี่แหละ คือตัวตาย ตัวตายมันอยู่กับเรา เราไม่ควรไปกลัว หรือรังเกียจมัน

การคิดถึงความตายบ่อยๆ จะให้ผลดีหลายอย่าง คือทำให้เรากล้า เพราะคุ้นเคยกับตาย นึกถึงเสมอๆ ความทุกข์เพราะกลัวตายจะน้อยลง บางคนคิดว่า นึกถึงความตายบ่อยๆแล้ว จะทำให้เกิดมีแต่ความท้อแท้ หดหู่กับชีวิต ทำให้มืออ่อนเท้าอ่อน งอมืองอเท้านั่งรอวันตาย เรื่องนี้เป็นเรื่องคาดเดาคะเนเอาเองของคนที่ไม่อยากคิดถึงความตาย แต่ความจริงไม่เป็นอย่างนั้น เพราะความจริงปรากฏว่าผู้คิดถึงความตายมากๆนั้น ยิ่งจะขยันขันแข็งมากขึ้น **ชั่วชีวิตนี้ของท่าน ท่านได้เคยเห็นใครบ้าง ที่เสียผู้เสียคนเพราะนึกถึงความตาย ความโลภโมห์โทสันต่างๆเป็นเรื่องของคนลืมตายกันทั้งนั้น** ความเดือดร้อนต่างๆที่มันระอุไปทั่วอยู่ทุกขณะ ก็เป็นเพราะคนมันลืมตาย เพราะคิดว่าตัวเองจะอยู่ได้ไปอีกนาน

ถ้าคนเราระลึกได้ว่า วันหนึ่งธาตุขันธ์ของเรามันก็คงจะต้องแยกสลายตามธรรมชาติของมัน และก่อนจะถึงเวลานั้นจะเลือกทำสิ่งใด ความดีหรือความไม่ดี หรือจะไม่ทำอะไรเลย อย่างไหนที่ควรทำ ถ้าเป็นตัวเรา เราก็น่าจะมีคำตอบ ลองตอบตัวเรากันดูเองก็แล้วกันว่าในเมื่ออีกไม่ช้าไม่นานเราก็จะต้องพบกับสภาพที่หลีกเลี่ยงไม่ได้นั้น ขณะนี้เราควรจะทำอย่างไร....

... " อีกไม่นานก็ถึงชาติหน้าแล้ว อีกไม่ช้าเราก็จะต้องจากชาตินี้ไป

ถ้ายังไม่เคยคิดจะทำชาตินี้ของเราให้ดี ชาติหน้าของเราคงจะเหมือน หรือลำบากกว่าชาตินี้

ถ้าเราไม่เชื่อชาติหน้าก็ไม่เป็นไร แต่ขอให้รู้ว่าชาตินี้ของเรานั้นมันสั้นเข้ามาทุกขณะแล้ว มีความสุขที่แท้จริงอยู่ เราเคยได้รู้ได้พบแล้วหรือยัง

ลงพยายามรีบหาให้พบ ให้ได้ไว้เถิด "

“ ความพอดี ”

...ธรรมะนั้นมีทั้งฝ่ายดี และฝ่ายชั่วร้าย **ธรรมะฝ่ายดีนั้นเป็นสุกกธรรม หรือธรรมะขาว** สามารถที่จะนำความสุขความเจริญมาให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามธรรมฝ่ายนี้ **ธรรมะฝ่ายไม่ดีนั้นเป็นกาพธรรม คือ ธรรมะดำ ธรรมะมืด** ไม่ควรประพฤติปฏิบัติ ควรงดเว้นเพราะจะนำความทุกข์และโทษมาให้แก่ตนเองและผู้อื่น

ธรรมะเป็นสิ่งจรรโลงโลก ถ้าโลกปราศจากเสียซึ่งธรรมะ ก็ย่อมจะหาความสงบมิได้ ธรรมะนั้นถ้าอุปมาเหมือนฝนที่ให้ความฉ่ำเย็นกับโลกก็จะฟังดูพอได้ ไม่มีฝนตกก็ย่อมจะไม่มีความชุ่มชื้นชีวิตที่ไม่มีความดี นิยมแต่บาปและโทษแล้ว ก็เปรียบเสมือนกับต้นหญ้าที่ขาดน้ำขาดฝนในฤดูแล้ง ก็แห้งตายอยู่ตามพื้นดิน ก็มีแต่จะถูกเหยียบย่ำถูกโกยเอาไปทิ้งเท่านั้นเอง

คนที่ตั้งใจทำอย่างหนึ่ง แต่กลับไปทำเสียอีกอย่างหนึ่ง โลเล

ไม่แน่นอนนั้นจัดว่าเป็นคนที่โง่มากก็ว่าได้ เป็นคนทรยศต่อตนเอง เพราะวันเวลามีแต่จะเปล่าประโยชน์ไป อย่างนี้ต้องจัดว่าเป็นผู้ไม่มีธรรมอยู่ในใจ เพราะไม่มีความอดทน เป็นคนขาดความพากเพียร ขาดเหตุผลที่สมควร คนที่เอาแต่ได้นั้น มักจะไม่ได้ของดีหรือสิ่งที่ดีๆ นี่ก็เป็นเรื่องที่แปลก แต่ก็เป็นเรื่องจริง โบราณว่าคนจำพวกนี้ธรรมะไม่คุ้มครอง ตรงกันข้ามกับผู้ที่รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบทำตัวเป็นผู้ให้นั้นมักจะเป็นผู้ได้ **กิริยา มันเกิดปฏิกิริยา ให้ไปก็ต้องได้กลับ เอามาก็ต้องถูกเอาไป เหตุดีผลก็ดี มันคู่กันไปอย่างนั้น** ถ้าเราต้องการความสุขรุ่งเรือง เราก็ต้องรู้จักให้ความสุขรุ่งเรืองกับคนอื่น คนที่สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับหมู่พวกให้กับประเทศชาติ ก็ย่อมจะมีความเจริญเป็นที่ยอมรับในหมู่พวกในประเทศนั้นๆ

ธรรมะสอนให้คนรู้จักความพอเหมาะพอดี ทำให้คนเรารู้จักเดินทางสายกลาง ถ้าไม่พอเหมาะมันก็ไม่พอดี เราโลภมากเราก็ต้องเดือดร้อนมาก อยากไปหมดเสียทุกอย่าง ถึงตอนนั้นแล้ว แม้จะทุกข์มันก็จะไม่เข้าใจ ไม่เห็นว่าเป็นทุกข์ **เมื่อมีทุกข์ตัวหนึ่ง มันก็จะพาทุกข์ตัวอื่นเข้ามาด้วย เรียกว่าทุกข์มันพาเพื่อนๆมาช่วยให้ทุกข์ยิ่งๆขึ้น** ถ้าไม่รู้จักความพอดีแล้ว มันก็จะเกินดี เกินดีก็คือไม่ดี ต้องรู้ต้องเข้าใจอย่างนั้น

หลายคนบอกว่าถ้ามีพอดีก็คงจะดี แต่ขณะนี้มันยังไม่มี มันเลยจะต้องทำให้มันดี บางคนบอกว่ารายรับไม่พอรายจ่าย มันก็เลยไม่พอดี คิดคอยจะเพิ่มแต่รายรับ แต่กลับไม่รู้จักลดรายจ่าย ถ้าคิดจะสร้างความพอดีอย่างนี้ก็คงจะมีแต่ทุกข์ มันต้องรู้จักเพิ่มรายรับแล้วก็ลดรายจ่ายลงไปพร้อมๆกัน หรือไม่เช่นนั้นก็ให้ลดรายจ่ายลงให้มาก มันก็พอดีได้เหมือนกัน ไม่ใช่จะเอาแต่เพิ่มรายรับเพียงอย่างเดียวอย่างที่คนหลายๆคนเขานิยมทำกัน

บางคนบอกว่าตัวเองไม่ได้ดีสักที สักแต่โทษอย่างอื่น แต่ตัวเองไม่ยอมเลิกทำชั่ว ถ้าทำชั่วเยอะทำดีน้อย ก็ไม่สมควรจะบอกว่าทำดีไม่ได้ดีสักที คิดให้รอบคอบทำให้ถูก เรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ **อย่าเที่ยวไปโทษโน่นโทษนี่ แต่ไม่ยอมโทษตัวเอง** เห็นมาเยอะแล้ว ตัวเองทำไม่ดีก็ไปโทษแต่ฟ้าดิน ไปโทษโชคชะตาไปว่ากรรมเวรหนัก โยนความรับผิดชอบออกนอกตัวไปโน่น มันจะได้อะไร ธรรมะนั้นสอนให้พึ่งตัวของตัวเอง ตนนั่นแหละเป็นที่พึ่งแห่งตน จะให้ตัวเองร่ม มันก็ต้องรู้จักกางร่มให้ตัวเอง ถ้าไม่กางร่มมันก็ไม่ร่ม ถึงแม้ว่าเราจะมีร่ม

... " ร่มไม้ร่มเงาอะไร ก็ไม่ร่มเย็นสบาย เหมือนร่มใบบุญของเราเอง "

“ สัมมาสมาธิ ”

...ถ้าจิตเราไหลไปในสัญญา (ความจดจำ) อดีต หรือไปสู่สัญญาอนาคตสองอย่างนี้ เราก็จะต้องได้รับผลสองอย่างคือมีความสบายใจ และความไม่สบายใจขึ้นมาอย่างแน่นอน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ คืออารมณ์ที่เป็น “กามสุขัลลิกานุโยค” (หนักไปในการหาความสุข) บ้าง “อัตตกิลมถานุโยค” (หนักไปทางทรมานตนเอง) บ้าง จะเห็นว่ามักไม่มีความพอดี ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงตรัสสอน ให้รู้จักคอยจับดวงจิตอยู่ที่ปัจจุบัน เพื่อมิให้นิวรณ์ต่างๆเหล่านั้นมาแทรกซึมได้ แต่จิตของพวกเราก็จับไม่ติด ยังมีการไหวตัว อยู่ไม่เป็นที่เป็นทาง ยังหาที่อาศัยไม่ได้ตามบทบาลีท่านเรียกว่า ยังเป็น “สัมภเวสี” คือคอยแต่จะหาที่เกิด เหตุนั้นท่านจึงให้นำ “กรรมฐาน” มาเป็นที่ตั้งของดวงจิตเสีย คือท่านสอนให้ทำภาวนา โดยเอาจิตมากำหนดไว้อยู่ที่เดียว

การที่เราทำภาวนา การที่เรานึกถึงองค์ภาวนา ไม่ว่าจะเป็น

ลมหายใจ หรืออารมณ์กรรมฐานอย่างหนึ่งอย่างใด เรียกว่า "วิตก" ส่วนอาการเคลื่อนไหวของจิตที่กำลังพิจารณาอยู่นั้น คือ "วิจาร" ให้เจริญภาวนาอยู่ด้วยสติและสัมปชัญญะ **เมื่อสติมีกำลังมาก อารมณ์ทั้งหลายก็จะดับ ความดับนี้ไม่ได้หมายความว่าไม่รู้อะไร ไม่ใช่หูดับหรือหูตึง อาการที่ดับนี้คือเราไม่ได้ยกจิตออกไปสู่อารมณ์ภายนอกทั้งอดีต อนาคต ตั้งอยู่ในปัจจุบันแต่ส่วนเดียว**

เมื่อจิตของเราเป็นสมาธิเช่นนี้ "ญาณ" ความรู้ก็จะเกิดขึ้น ความรู้นี้ไม่ได้เกิดจากการเล่าเรียนหรือตำรา แต่เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ซึ่งเป็นความงอกเงยขึ้นของความรู้จากปัจจุบันธรรม เมื่อเราพิจารณาอยู่เช่นนี้ "วิชชา" ก็จะเกิดขึ้นในตัว คนที่มีความรู้ความสงบอย่างนี้ บางทีอาจจะไม่ต้องหายใจทางจมูกเป็นลมหยาบ เมื่อจิตสงบลมหายใจก็ละเอียดขึ้นๆ จิตจะมีความละเอียด ประณีตขึ้น เกิด "โสภนะ" ได้แก่ความเบิกบาน ความแจ่มใส ธาตุดินน้ำไฟลม มีความสมบูรณ์เสมอภาคกันทั่วสกลกาย ปีติก็จะเกิดขึ้นในตน "หีนํ วา" หีนะคือรูปหยาบ ก็จะหายไป "ปณีตํ วา" กลายเป็นรูปละเอียด ประณีตสวยงาม แล้วความสุขในธรรม คือความสุขเย็น ก็จะปรากฏใน "สุขุมาลรูป" (รูปละเอียด) เป็นส่วนๆ เป็นจุดเล็กๆ เหมือนละอองปรมาณูที่มีอยู่ในอากาศที่เรามองไม่เห็นด้วยตา ตอนนี้สภาวะนี้ถึงจะเป็นความสบายจริง แต่ละอองเล็กๆที่แทรกซึมอยู่นี้ยังเป็นที่กำเนิดของสัตว์ได้ จึงยังนับว่ายังไม่พ้นจากทุกข์ทีเดียว

การทำสมาธิ ก็เพื่อการดับนิวรณ์ เมื่อนิวรณ์ดับสนิท ดวงจิตก็เข้าสู่ “วิหารธรรม” ถ้าเราทำตนพ้นจากนิวรณ์ได้ ชาติภพของผู้นั้นอย่างต่ำก็จะต้องได้เกิดเป็นมนุษย์ ไม่ต้องไปเกิดในอบาย๔ เมื่อจิตเข้าสู่ “วิหารธรรม” ก็มีความพร้อมยิ่งขึ้นที่จะยกสูงขึ้น เข้าสู่กระแสธรรมที่เหนือชั้นปุถุชน ปล่อยว่างเข้าไปในระดับโลกุตระ คือระดับคุณธรรม ที่เป็นโสดาปฏิมรรค โสดาปฏิผล เป็นพระโสดาบันบุคคลต่อไป ดวงใจก็จะรักษาตัวของมัน ไม่ก้าวก่ายเขตแดนของกันและกัน ไม่แทรกแซงกัน ความวุ่นวายอะไรๆมันก็สงบ

เมื่อไม่มีเชื้อไฟที่จะไปก่อไปจุด ไฟก็ไม่เกิด แม้ไฟนั้นจะมีอยู่ตามธรรมดาของมันก็ตาม ใจที่สงบจากกิเลส สงบจากนิวรณธรรมต่างๆ ก็เป็นใจที่ไม่ครุกรุ่น สามารถคัดสรรอารมณ์ ยกอารมณ์ แยกอารมณ์ออกจากจิตได้อย่างถูกต้องแน่นอนขึ้น ฉะนั้นจิตที่มีกำลังนั้นจึงต้องมีสมาธิพอเป็นฐานเสียก่อน ปัญญาจึงจะพัฒนาไปได้ดี ความสงบเป็นภาวนามยปัญญา นั้นเป็นกุศโลบาย เป็นปัญญาในขั้นสมาธิ เมื่อเรามีวิตก วิจารกำกับดวงจิต ยิ่งทำเท่าไรดวงจิตก็ยิ่งแน่แน่วจนนิวรณ์ขาดไปจากจิต และเกิดเป็นวิชชาขึ้น นั่นแหละสัมมาสมาธิ

... " "สัมมา" ยิ่งรู้ ยิ่งสงบ
"มิจฉา" ยิ่งไม่รู้ ยิ่งอวด "

" ปล่อยกาย - ปล่อยใจ "

...การหลงกายนี้ทำให้เราเสียอิสรภาพทางจิตไป จิตนี้ถูกผูกมัดไว้อย่างไม่รู้ตัว เมื่อจิตปล่อยกายได้ จิตก็จะเป็นสุข และเป็นเหตุให้มีความสุขเกิดขึ้นในกายด้วย สุขอย่างนี้ผิดกับสุขทางโลก คือสุขนี้เป็นความเยือกเย็นสบายอย่างหนึ่ง **เกิดความสุกใส ที่เรียกว่ารัศมี เป็นสุขเย็นๆ อันเป็นลักษณะแห่งบุญ**

เมื่อผู้ใดมีความถี่ถ้วนรอบคอบ มีความเพียร มีสติปัญญาแล้ว ก็จะสามารถเปิดหู เปิดตาของตนเองให้รู้เห็นอะไรๆ ได้ทุกอย่าง และพิจารณาความจริงตามธรรมชาติได้ถูกต้อง ไม่ยึดถืออย่างไร้เหตุผล จิตก็จะเบา กายก็จะเบา ไม่ถูกถ่วงไว้โดยโลกธรรม๘ สามารถหลบภัยจากโลกธรรมทั้งหลาย สามารถมีวิหารธรรมเป็นที่หลบซ่อนตัว หลีกเร้นจากความทุกข์ต่างๆ ได้ตามกำลังแห่งสติปัญญาของตน **ต่างกับปุถุชนผู้มีกิเลสหนา ที่ต้องทำทุกอย่างตามกิเลสที่ตัวมี** เช่น เมื่อมีความไม่พอใจ ก็ทนอยู่ไม่ได้ ต้องแสดงความโกรธจัดออกมาจนน่า

เกลียด ก่อเป็นความเสียหายได้โดยไม่รู้ตัว เพราะขาด"สติธรรม" หรือ "สติวินัย" ไม่มี "ขันติธรรม" ความอดกลั้นที่จะต้านทานต่อกิเลสนั้น

ปุถุชนนั้น อารมณ์ชั่วไหวแรง ส่วนอารมณ์ดีไหวน้อย เช่น เมื่อตั้งใจจะทำความดี ไปฟังเทศน์ฟังธรรม พอถูกคนอื่นทักว่าเป็นคนคร่ำครึล้าสมัย เพียงแค่นี้ใจก็หวั่นไหวเสียแล้ว แต่ส่วนความดีนั้นใครจะบอกอย่างไรก็ไม่ยอมไหว จิตตกต่ำมาก พระอริยะนั้นถึงความชั่วจะมีมาสักเท่าไร ดวงใจของท่านก็จะรักษาตัวเองตามหน้าที่ไม่หวั่นไหวอะไร ท่านรู้หมดว่าอะไรเป็นอะไร

สิ่งทั้งหลายภายนอกก็ตาม ภายในก็ตาม มันไม่แน่นอนทั้งนั้น ตัวเราเองก็ไม่แน่นอน ทุกอย่างกลับกลอกหลอกลวง ยักย้ายแปรผันอยู่เป็นนิจ เรียกว่า อนิจจัง เราควรพิจารณาให้เข้าใจ ทำให้จิตเป็นกลางที่เรียกว่า "วิปัสสนา" แต่ปุถุชนก็หวั่นไหวไปต่างๆปล่อยใจไม่ได้ บางทีไปเห็นเขาไม่เที่ยงก็ดีใจ บางทีก็เสียใจ ตัวอย่างเช่น เราไม่ชอบคนโน้น ได้ข่าวว่าคนโน้นจะตายหรือป่วย หรือจะต้องถูกถอดยศ เราก็ดีใจ อยากให้มันตายเสียเร็วๆ แต่ถ้าได้ข่าวคนรู้จักชอบพอประสบเรื่องคล้ายกัน เรากลับไม่สบายใจ วิ่งเต้นเป็นทุกข์ร้อนต่างๆนานา

เราต้องรักษาจิตของเรา อย่าให้มันแยกไปข้องแวะในความทุกข์ มันจะทุกข์ก็ทุกข์ แต่ใจไม่ทุกข์ แม้คนในโลกมันจะทุกข์ก็ตาม ร่างกายเราจะมีทุกข์เกิดขึ้น ก็พยายามรักษาใจไม่ให้มีทุกข์ไปด้วย ทำใจให้เป็นกลาง แม้ความสุขเราก็ไม่ดีใจติดในสุขที่มีอยู่ในตน สุขแล้วมันก็ทุกข์ ความสุขมันแปรผันได้ ให้รู้เท่าทัน ที่มันทนอยู่ไม่ได้นั่นแหละตัวทุกข์ และเจ้าตัวความไม่สบายเดือดร้อนมันก็คือทุกข์เช่นกัน มันมีสองทุกข์

เมื่อดวงจิตเห็นแจ้งชัดในกองทุกข์เช่นนี้ เราก็จะไม่ไปยึดถือสิทธิ ไม่แสดงอำนาจ ไม่แสดงอิทธิพล ว่าเก่งกาจสามารถที่จะไปกีดกั้นอะไรๆที่มันจะเป็นไปตามธรรมชาติของมัน มันจะเจ็บก็เจ็บไป มันจะตายก็ให้มันตายไปเถิด ไม่แสดงความดีใจ หรือเสียใจในการตายของคนอื่น หรือแม้แต่กับความตายของตน ทำจิตเป็นกลางวางเฉย เป็นสังขารุเบกขาญาณ ปล่อยสังขารตามสภาพที่ควรเป็นตามธรรมชาติด้วยความเข้าใจแท้จริง ทุกอย่างในดวงใจก็จะมีแต่ความสงบเย็น สงบขึ้น ชุ่มเย็นขึ้นเหนือการคาดเดาใดๆ เป็นการปล่อยกายปล่อยใจอย่างแท้จริง ของวิเศษมันมีอยู่กับตัวแล้ว มันอยู่ที่ใจเรานี่แหละ ค้นคว้าหามันให้เจอะให้เจอเถิด

... " ทุกข์มีอยู่ แต่ก็ไม่ทุกข์ "

“ ความมั่งมี ”

...ถ้าจะถามว่าคนเราเขาจนนั้นเพราะเหตุไร? ได้ความว่าเขาจนเพราะไม่มีอริยทรัพย์ บางรายมีรายได้ตั้งหมื่นตั้งแสน แต่ก็ยังแสดงความยากจนของตนเองเสมอ ถ้ามาคำนวณดูให้ดีๆแล้ว **สิ่งซึ่งมีประโยชน์แก่ตัวจริงๆนั้น มันไม่เท่าไรก็พอแล้ว** แต่เราก็มักจะต้องการส่วนเกินเผื่อไว้ ส่วนเกินนี่แหละมันไม่รู้จักพอเสียที มันมีเหตุมาสนับสนุนความต้องการนั้นมากมาย มันจึงไม่จบไม่สิ้น ทำให้ตัวเองเดือดร้อน **มีกุ้งจะเอาปลา มีนาจะเอาไร่** ไม่รู้จักพอดี มันก็เลยไม่ดี

สมบัติที่ได้มา จะมากก็ตาม จะน้อยก็ตาม ย่อมเป็นของเลิศเป็นของประเสริฐ เป็นสิ่งมิ่งมงคลคู่ตัวคู่ตนของเรา ตลอดเวลาที่เรามีความพอใจ และความพอดี คนเรามักจะเอาความดีดดิ้นของใจมาสร้างความเป็นทุกข์ให้ตัวเอง อยู่ดีๆมันก็นึกขึ้นมาในใจ ต้องการอยากจะอยู่กับคนมี อยากจะหนีจากคนจน **ใจมันคอยปล้นความดีของเรา อยู่เฉยๆมันเกิดมีเกิดจนขึ้นมา** แล้วก็ว่าเรายังมีน้อย สมบัติ

มันน้อยไป ต้องหาทางที่แหวกแนวมาใช้เสาะหา สมบัติมันจะได้เกิดมาก เมื่อได้มาแล้วก็กองไว้ประดับบารมีเท่านั้นแหละ ไม่เห็นจะค่อยได้ไปใช้อะไรมัน แต่ก็บอกว่าเห็นแล้วมันอุ่นใจ มันสบายตาดี มันอะไรกันแน่ สบายตัวหรือสบายตา ก็ว่ากันเรื่อยไป...

แล้วเจ้าหนทางที่แหวกแนว ที่ตัวเองใช้หาสมบัตินั้น มันถูกต้องดีหรือ หรือผิดศีล ผิดธรรมก็ไม่เป็นไร ทางที่ได้สมบัติมามันแหวกแนว ทางชีวิตมันก็ต้องแหวกแนว มันเลยต้องแก้กันไม่รู้จบ ความเป็นปรกติ แนวทางปรกติ ความมีศีลมีธรรมนั้นมันไม่ยุ่งยาก สะดวกสบาย ไม่อัตคัดยากจน แต่คนกลับมักว่าลำบาก **สอนให้มีสัมมาอาชีวะ คือให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด ใช้ในสิ่งที่จำเป็น และมีสุจริต พยายามจะให้อริยทรัพย์แก่เขา เขากลับไม่พึงปรารถนา** ศีลธรรมนี้จะทำให้มั่งมีขึ้นเพียงไร ขอให้ทดลองดู จะได้รู้ขึ้นในตน ถ้าเขาไม่ทำ มันก็จะจนตายกันอยู่แค่นั้น **ได้ไม่พอเสีย มีไม่พอจ่าย** เพราะจ่ายได้ไม่พอใจ ใจมันจน มันจนที่ใจ ทุกอย่างเกิดที่ใจ สำคัญที่ใจ ไม่รู้จักพิจารณากล้าทำความดี แล้วมันจะเอาอะไรดีๆ มาเกิดกับใจเขาได้ **เมื่อใจมันเสีย สมบัติที่หามาได้ มันก็เสีย มันก็อยู่ได้ไม่นาน** เมื่อได้มาแล้ว มันก็มีอันเป็นไปตามเรื่องตามราวของมัน มันมีให้เห็น มันปรากฏชัดอยู่ทั่วไป ทำไมหนอจึงไม่รู้จักพิจารณา

ถ้าใครไม่ฉลาด ก็หาสำหรับตัวเองได้ไม่คุ้ม แต่ถ้าใครรู้จักคิด และมีสัมมากัมมันโต (การงานชอบ) เช่นจะเป็นพวกตัดรองเท้าก็ดี หรือตัดเสื้อกางเกงก็ดี จะเห็นได้ว่าเขามีตัวอย่างตัวเดียวเท่านั้นเขาก็ตัดออกมาใช้ได้เป็นตั้งร้อย ตั้งพัน ใช้เป็นอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ ผู้มีปัญญาในเรื่องอื่นๆก็เหมือนกัน แม้ได้ดูตัวอย่างเพียงครั้งเดียว เขาก็สามารถที่จะนำไปใช้เพื่อตักเตือน สอนตนหรือยึดถือเป็นแบบปฏิบัติได้เรื่อยไป

เมื่อใจนั้นมั่งมีแล้ว กายก็จะมั่งมี คนมั่งมีพร้อมย่อมหายาก ศีลธรรมนั้น ชอบอยู่กับคนมั่งมี ไม่ชอบอยู่กับคนยากจน มันเดือดร้อน รู้จักรักษาศีล รักษาธรรม ให้ตรง ให้ชอบเถิด ไม่ช้าความมั่งความมี มันจะปรากฏให้รู้ให้เห็นเอง ถ้าไม่รู้จักความชอบธรรมแล้ว ทำอย่างไรๆสิ่งที่ได้ก็มักไม่คุ้มกับสิ่งที่เสีย มันเป็นของมันอย่างนั้นจริงๆ

... " เมื่อมีโอกาส ไม่ฉวยโอกาส ก็หมดโอกาส
เมื่อเกิดมาด้วยบุญ แต่ไม่ทำบุญ ก็หมดบุญ
เมื่อหมดบุญ บาปก็มีกำลัง แล้วจะหวังอะไร ? "

“ หัดไว้ให้งาม ”

... ไม่ว่าพระ ไม่ว่าฆารวาส จะไปอยู่ที่ไหน จะทำอะไร ก็ไม่ควรทำความสกปรก รก หรือ เสียหาย กับสถานที่ที่เราไป เมื่อจะลุกจะนั่ง เราต้องเช็ดล้างมันให้สะอาดถ้าเราทำได้ มิฉะนั้นคนอื่นเขามาล้างให้ เราอาจจะต้องเสียใจ เพราะคนเก่า คนโบราณนั้น คนใดที่เขาเกลียด ขึ้นไปนั่งบนบ้านของเขา เวลาที่คนนั้นลงจากบันไดบ้านแล้ว เขาจะสาดน้ำล้างที่นั่งทันที คือเขาเห็นว่าสกปรก ที่เรียกกันว่าเป็นเสนียดจัญไร อะไรติดมากับเรา มานั่งแล้ว ก็เก็บเอาไว้ด้วย อย่าให้คนอื่นไปเก็บมันไม่ดี

เรื่องสาธารณประโยชน์ เช่น ทางสัญจร เมื่อเห็นว่ามันไม่สะอาดตา ถ้ามันพอแก้ไขได้ ก็ตั้งใจแก้ไขปฏิบัติ ช่วยบำเพ็ญไปตามหน้าที่ ถ้ามันเป็นเหตุเหลือวิสัย ก็ตามเรื่องของมัน เรื่องสกปรกโสมม เช่นการบ้วนน้ำลาย พระท่านปรับอาบัติ ถือเป็นอาบัติขั้นทุกกฎ ถ้าเป็นญาติโยมก็ผิดอภิสมาจาร ที่ถือว่าเป็นเครื่องหมายของผู้

ไม่มีศีลธรรม

เครื่องใช้ไม้สอย ควรใช้ให้ถูกต้องมีระเบียบ อาหารการกิน ก็ให้รู้จักสำรวมระวัง อาหารที่ได้มา ถ้ากินไม่หมด ก็ไม่ควรปล่อยเกลื่อน ความรู้จักระเบียบ รู้จักสังวรระวังต่างๆนั้นมันเป็นไปแล้วจะทำให้เรารู้สึกสงบได้ **เครื่องหมายของคนดี ที่เรียกว่าอภิสมาจารนั้นมีอยู่ ๓ ลักษณะ คือ ๑ เป็นผู้สะอาด ๒ มีความสวยงาม ๓ มีความหมดจด สามลักษณะนี้ท่านเรียกว่า นิมิต เครื่องหมายของผู้บริสุทธิ์**

กายสะอาดนั่นส่วนหนึ่ง แต่ความสะอาดในอภิสมาจารนั้นต่างออกไป ไม่ใช่อย่างนั้น แม้เราไม่ได้ไปฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต เราก็ถูกจัดเป็นผู้ไม่สะอาดได้ ทั้งนี้เพราะเราอาจจะขาดความสังวรระวังดังได้กล่าวแล้ว เช่นไปนั่งที่ไหน ก็ไม่รู้จักกวาด ไม่รู้จักปัด ไม่รู้จักที่จะระมัดระวังรักษาความสะอาด เขาเรียกว่าคนสกปรก สถานที่เราจะนั่ง ถ้าเป็นพระเณร หรือจะเป็นคฤหัสก็ตาม ควรสังเกต ควรพิจารณาว่า ควรนั่ง หรือไม่ควรนั่ง มันอยู่ในหัตถบาส (ช่วงมือเอื้อมถึง) ของผู้เฒ่า ผู้แก่ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ หรือเปล่า? ต่างๆเหล่านี้เป็นต้น

เรื่องความสังวรระวังดังกล่าว มันเป็นไปเพื่อชี้แสดงสถานะทางจิตใจของคน มันส่อถึงความงดงามที่ละเอียดของผู้นั้น จะเห็น

ว่ามันไม่ได้ไปผิดศีลปกติแต่อย่างใด แต่มันแสดงว่าขาดสังวรศีล ซึ่งเป็นศีลแห่งความสำรวม อันเป็นเครื่องหมายแสดงระดับของใจ เมื่อเป็นสมณะก็ต้องสังวรระวังให้มาก แม้จะเป็นญาติโยมถ้าทำได้ก็ดี ถ้าทำยังไม่ได้ มันก็เป็นเรื่องของญาติโยมเขาที่จะว่ากันเองอยู่เหมือนกัน ว่าจะควรทำให้ได้ให้ดีระดับไหน

การระมัดระวังสังวรต่างๆนั้น เป็นข้อควรทำ ควรบำเพ็ญให้มีเกิดขึ้นในตนให้มาก ถ้าเรามีพร้อมแล้ว เราไปอยู่ที่ไหน ก็จะทำให้เป็นผู้ที่น่าเคารพ น่ายำเกรง **ที่ว่าน่ายำเกรงนั้นไม่ใช่น่าเกรงกลัว ซึ่งเป็นรัศมีฝ่ายร้อน แต่เป็นที่น่าเกรงใจ อันเป็นรัศมีฝ่ายเย็น** เรื่องความน่าเกรงขามนี้ มันจะเกิดมีขึ้นเฉพาะตัวได้ ถ้ารู้จักทำความดีกันให้จริงความน่าเกรงขามนั้นมันมีสง่าราศี ต่างกับ ความน่าเกรงกลัวซึ่งมีแต่ทำให้คนอื่นขยาดหวาดกลัว

... " รัศมี คนเรามีได้ แต่ตาธรรมดามองไม่เห็น

รัศมีที่ตาเนื้อสามารถเห็นได้ ไม่น่ายำเกรงเท่ารัศมีที่ใจ คนเราสัมผัสได้ "

“ เรื่องของพระ ”

...การบวชเป็นพระ เมื่อท่านบวชเข้ามาแล้ว ต้องทำตัวให้หมดจากญาติ หมดจากพี่น้องวงศ์วานต่างๆ ท่านต้องอาศัยบาตรลูกหนึ่ง เที่ยวบิณฑบาตกินจนกว่าจะสิ้นชีวิต ต้องประพฤติแสดงตนให้สมฐานะของผู้ที่เลี้ยงชีพโดยอาศัยผู้อื่น ไม่แสดงตนเป็นคนมั่งมี **เราหากินอย่างนก กินอิ่มแล้วไม่ต้องคาบใส่ปีก** ไม่ต้องสะสมอะไรต่างๆ อดิเรกลาภ (ลาภส่วนเกิน) ความสะดวกสบายต่างๆถ้าหามาได้ **ถ้ามันเกิดมีขึ้นด้วยความสุจริตก็ใช้ไปเถิด ถ้ามันไม่เกิดเป็นเกิดมีก็อย่าไปโหยหา**

ข้อปฏิบัติของพวกเรามี ๖ ข้อ คือ

อนูปวาโท อย่าเพ่งโทษของกันและกัน อย่ากล่าวร้ายคนอื่น อย่าด่าคนอื่น อย่าแช่งคนอื่น อย่าไปว่าร้ายค่อนขอดเขา

อนูปฆาโต อย่าอาฆาตกัน ความประพฤติของแต่ละคน ย่อมไม่เสมอกันเป็นธรรมดา **บางคนมรรยาทดี บางคนก็มรรยาทหยาบ แต่ไม่ใช่บาป เป็นเพียงมรรยาทแค่นั้น** บางคนขยัน บางคนแข็งแรง ควรให้อภัย มีดวงจิตเมตตาเสมอหน้ากัน อย่าไปรังแกเขา

ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร คือการสำรวมในพระปาฏิโมกข์ คือการสำรวมในพระธรรมวินัย “โมกขะ” หมายถึงเครื่องพ้น หรือให้ไปใกล้ๆทางหลุดพ้น คือต้องปฏิบัติใกล้ปากช่องของพระนิพพาน เป็นผู้ไม่ละวางความดีที่ควรประพฤติ ที่เรียกว่า “อาจาระ” อย่าไปกังวลเกี่ยวข้องด้วยความชั่วทั้งหลาย จงระมัดระวังความประพฤติของตนให้ดี

มตฺตญฺญุตา ว ภตฺตสฺมึ บริโภคภัตตราหารอันควร ยินดีแต่ภัตตราหารในภาชนะที่อยู่ใกล้ๆ อยู่ในหัตถบาส (ช่วงมือเอื้อมถึง) ของเรา ไม่เรียกเอาจากใครด้วยมรรยาท กายวิญญัติไม่ยกมือขอจากเขา ไม่เรียกเอาจากใคร ไม่แสดงความอยากทางกายให้ปรากฏขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแม้แต่ทางสายตา ให้รู้จักประมาณในเรื่องอาหารการกิน

อปิจฺฉตา เป็นคนมักน้อย **ความจริงมักน้อยนั้นเป็นต้นเหตุให้เกิดลาภ** การบริจาคเป็นการผูกมิตร เป็นการปราบศัตรู

ปนฺตญฺจ สยนาสนํ อย่าเป็นคนยุ่ง ให้พากันเป็นคนเงียบสงัด ไม่คลุกคลีกับหมู่คณะ อยู่ในสังคมอันสงัด อยู่ด้วยตนเองคนเดียว เป็นคนวิเวก เวลาอยู่ในคณะ คืออยู่เป็นพวก ก็ให้วิเวก อยู่คนเดียวก็ไม่เป็นคนยุ่ง กายสงัด วาจาสงัด เป็นผู้มีที่อยู่อันสงัด สบายกาย สบายจิต ให้ไปพักในที่สงบเงียบ

อธิจิตฺเต จ อาโยโค เป็นผู้ไม่ประมาท เป็นคนเพียรขวนขวาย บำเพ็ญสมาธิเป็นอธิจิต (จิตระดับสูง) หมั่นปรารภในเรื่องสมาธิ อย่าทิ้งธุระทางใจ

การบ่มนิสัยให้น้อมไปในทางที่ชอบให้เกิดมีขึ้นในตัว ความชั่วก็นับวันแต่จะสาบสูญ บุญไม่เคยเกิดก็จะเกิด บุญที่เกิดแล้วก็จะงอกงาม....

ข้อปฏิบัติทั้ง ๖ นี้ อยู่ในโอวาทปาติโมกข์ ซึ่งเป็นพระพุทธประสงค์ ผู้ที่ทำงานเผยแพร่พระศาสนาของพระองค์ต้องบำเพ็ญตนเป็นตัวอย่าง คือไม่ว่าร้ายปรักปรำใคร ไม่รังแกข่มเหงใคร ตั้งอยู่ในวินัยเคร่งครัด รู้ประมาณในอาหาร ไม่เห็นแก่กิน หาที่อยู่สงบ ไม่ก่อความวุ่นวายเพราะเรื่องวัดวาที่อยู่อาศัย นี้เป็นลักษณะของผู้ทำงานเพื่อพระตถาคตเจ้า พูดง่ายๆ คือ “ลูกพระตถาคต” ต้องใช้วิธีนี้

ใครก็ตามใช้วิธีอื่นเผยแผ่ศาสนา แม้จะอ้างว่าทำเพื่อพระพุทธองค์ก็หาตรงกับพระพุทธประสงค์ไม่ พระองค์สอนให้พระสาวกต้องเอาดีไปให้ชาวโลก ไม่ใช่เอาร้ายไปให้ ทำดีในงานทุกๆอย่างและให้ดีต่อคนทุกๆคน

... " แม้พระท่านจะสอนพระ ชาวบ้านเราก็สามารถนำมาปฏิบัติได้ ไม่มีข้อห้าม

ชาวบ้านที่สามารถปฏิบัติได้ แม้กายจะเป็นชาวบ้าน แต่ใจนั้นก็คือพระ

เป็นพระในคราบชาวบ้าน "

“ ความตายไม่น่ากลัว ”

...ความจริงคนเรามีสิ่งติดตัวนั้นอยู่สองสิ่ง คือ สิ่งที่ตายได้สิ่งหนึ่งกับสิ่งที่ไม่ตายอีกสิ่งหนึ่ง นักปราชญ์ผู้มีปรีชาญาณ ย่อมไม่เห็นเป็นของแปลกในเรื่องตาย มีปัญหาอยู่แต่ว่า ความตายนั้นจะประกอบไปด้วยอะไร “บุญ” หรือ “บาป”

จิตใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นส่วนที่ไม่ตาย แต่ว่าเปลี่ยนแปรได้ เพราะเหตุบุญกรรมเป็นผู้ตกแต่ง คือ แต่งภูมิของใจ และแต่งภพชาติ เช่น ทำดี ตายไปแล้ว ได้ไปสุคติ หรือต้องไปสุคติ **ความดีนั้นแต่งปุถุชนคนทั่วไป ให้เป็นกัลยาณชน แต่งกัลยาณชนให้เป็นอริยชน**

คนเรานั้นถ้าดีถึงที่สุดแล้วก็จะไม่ยึดติดในความดี ทำความดีเพื่อให้ข้ามความดีไปได้ เขาจะเป็นอมตะไม่เปลี่ยนแปร คือได้ถึงวิมุติ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

แต่ก็เป็นเรื่องน่าแปลก ที่มนุษย์เรามักจะไม่ให้ความสนใจในสิ่งที่ไม่ตาย กลับไปคอยห่วงใยในสิ่งที่ตายได้ มัวจะคอยทะนุบำรุงฟุ้งเฟ้ออยู่กับส่วนที่ไม่เป็นแก่นสาร บางคนใช้ชีวิตอยู่ในความมัวเมาชีวิต มัวเมาวัยต่างๆของตน ทั้งที่ไม่รู้จักความจริงก็สำคัญว่ารู้จริงคุยโม้โอหัง ดูช่างเป็นชีวิตที่น่าสงสารแท้ คนจำพวกนี้เมื่อถึงคราวจะต้องสูญเสียแล้ว เขาจะหวั่นไหว เพราะเขาไม่เคยเผื่อใจไว้ว่าในที่สุดทุกสิ่งมันจะเป็นไปตามทางของมัน

ทรัพย์สมบัติต่างๆ รวมทั้งร่างกายเรานั้น มันเป็นของหลอกหรือ "ตัวหลอก" แต่จิตใจนั้นเป็น "ของจริง" ตัวหลอกนี้ ถึงมันจะสวมมงกุฎ ใส่ชฎา มันก็ไม่ได้วิเศษวิโสขึ้นไปสักเพียงไร มันก็ล้วนมาเกิดมาแก่ มาเจ็บมาตายอยู่เท่านั้นแหละ ถึงใครจะมีความรู้วิเศษเพียงใด มันก็เป็นของมันได้เพียงเท่านี้ ไม่พ้นจาก ความตาย ความพินาศไปได้ **ตัวที่รับผิดชอบในสิ่งทั้งหลายได้แก่ "ดวงจิต" ส่วนร่างกายมิได้รับผิดชอบในบุญบาปอะไรเลย** เช่นเมื่อเราไปลักขโมยใคร หรือฆ่าเขาตาย ร่างกายก็หาได้ไปตกนรกไม่ หรือจะสร้างความดี ร่างกายก็หาได้ไปสวรรค์ด้วย แต่ตัวจิตซึ่งเรามองไม่เห็นนี่แหละจะเป็นผู้ไป อาการที่มันไปนั้นเรามองไม่เห็นด้วยตา แต่จิตมันก็เปลี่ยนสถานที่ย้ายที่อยู่ได้

รูปกายภายนอก หรือชาติสกุล เป็นผลที่ส่งมาแต่กรรม ให้มีดีเลวต่างกัน **ความดีที่ฝังเชื้ออยู่ภายในดวงจิตดวงใจของแต่ละคนนั้นต่างหากเป็นสิ่งที่ควรใส่ใจ จะประมาทมิได้** สิ่งภายนอกทั้งหลาย ก็นับวันแต่จะเสื่อมสลายไปตามปรกติของมัน **ความดีภายในต่างหากที่จะสืบเนื่องอยู่กับดวงจิตที่ไม่รู้จักตาย** เมื่อเรารู้เห็นความจริง รู้จักส่วนของชีวิตที่ต้องตาย และรู้จักส่วนของชีวิตที่ไม่รู้จักตายแล้ว ความตายของชีวิตก็ไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัว เมื่อเราเห็นธรรมที่ไม่ตาย เราก็เห็นท่านที่ไม่ตายเช่นเดียวกัน **ใครถึงธรรมที่ไม่ตาย ผู้นั้นก็ต้องได้พบสถานที่ไม่ตาย**

. . . " ประหลาดแท้ ที่มีเกิดมีตายให้เห็นฯ ก็ยังบอกได้ว่า
เราจะพบสถานที่ไม่ตายได้ "

“ สำคัญที่ใจ ”

...คนที่ไม่มีความสุขนั้น ต่อให้กินข้าววันละ ๓ กะทะ ก็ไม่มีความสุข หรือจะได้เงินเดือนๆละ ๑๐ โกฏิ มันก็ไม่มีความสุข ถึงจะไปนอนในเวียงวังห้องหอ ก็รู้สึกลำบากยากแค้น จะคิดถึงทำอะไรๆใจมันก็แห้งแล้งอึดอัด ดูเหี่ยวเฉาไปอีก หาความสดชื่นอะไรไม่ได้เลย

ดวงใจของเรา เมื่อยังมีไฟ ราคคฺคินา (ไฟรัก) โมหคฺคินา (ไฟหลง) โทสคฺคินา (ไฟโกรธ) ๓ กอง เผาลนอยู่ ก็จะทำให้จิตใจของเราเสื่อมสลายคลายจากความดี เมื่อขาดความดีเสียแล้ว คนเรามันจะมีความสุขได้อย่างไร การดับไฟใหญ่ทั้งสามกองนั้น ไม่ใช่ทำได้ง่ายๆ แต่ก็ไม่ยากจนเกินความสามารถของคนเรา ไฟทั้งสามกองสามารถที่จะดับลงได้ เพราะใช้ปัญญา ใช้เมตตา ใช้ตปธรรม เมื่อมีปัญญามีเมตตาเป็นตปธรรมเสียแล้ว ก็ย่อมทำให้ภัยต่างๆ ปราศหายมลายเสื่อมสิ้นไป ย่อมปราศเสียซึ่งอัคคีภัย คือ ความร้อนจะไม่เกิด

อุทกภัย ภัยอันเกิดจากน้ำท่วมก็ไม่มี สรรพภัยต่างๆที่เกิดมาจากคน จากสัตว์เดรัจฉานก็ไม่มี ภัยอันเกิดจาก ชรา พยาธิ มรณะก็ไม่มี ทั้งนี้แม้เพราะบุคคลนั้นจะต้องพบกับความแก่ ความเจ็บไข้ ความเดือดร้อน ดวงจิตของเขาก็ยังคงเบิกบานอยู่ได้เป็นนิจ แม้ความตายจะมาถึง ก็จะตายโดยไม่เหี่ยวแห้ง ทุกข์ภายนอกก็ไม่มี ทุกข์ภายในก็ไม่มี ความโศกใจไม่เกิดขึ้น ปริเทวะ ความพิไรรำพันก็ไม่เกิด อุปายาส ความคับแค้นใจ ความสิ้นหวังต่างๆทั้งหลายก็ไม่มี

คนเราเป็นนักเหตุผล ก็ต้องเชื่อเหตุเชื่อผล เมื่อปฏิบัติตามเหตุ ย่อมได้ผลสมเจตนา ไม่ใช่คว้าน้ำเหลว แล้วไม่เห็นอะไรติดกำมือมาสักอย่าง ถ้าหากไม่ได้อะไรแล้ว ที่ว่าเป็นเหตุเป็นผลกันก็ไม่ใช่ความจริง จริงแต่ที่คำพูด จริงแต่พูดกันไปเท่านั้น ไม่ได้จริงในเรื่องของการกระทำ

ถ้าอยากมีสุข ก็ต้องดับเหตุแห่งทุกข์ เราต้องหัดตัวของเรา ต้องหัดอบรมบ่มจิตใจให้ดี ให้มีแต่บุญกุศล ไม่ให้นิวรณ์ (สิ่งกีดกั้นความดี) ทั้งหลายมาย่ำยีดวงจิตได้ ภูมิจิตของเราก็จะสูงขึ้นๆไปทุกที เมื่อสูงแล้วย่อมเกิดความเย็น นอกจากได้รับความเย็นแล้ว ตาของเราก็จะสามารถมองเห็นไปได้ไกล ทำอะไรก็ต้องทำให้จริง คนทำไม่จริง ก็จะไม่รู้เห็นอะไรจริง คนทำอะไรไม่จริงนั้น เปรียบเสมือน

กับมีดขี้เท่อ ใช้ฟันอะไรก็ไม่ขาด คนที่ตั้งใจจะทำอะไรอย่างหนึ่ง แต่กลับไปทำเสียอีกอย่างหนึ่งนั้น จัดเป็นคนโง่ เป็นคนทรยศต่อตัวเอง เป็นคนอกตัญญูต่อตัวเอง ทำโทษให้เกิดกับตัวเอง อยากรู้เรื่องสุข แต่ไปทำเรื่องทุกข์ **ให้รู้จักทำทรัพย์ดิบ ให้เป็นทรัพย์สุก ทรัพย์ดิบเป็นทรัพย์ภายนอก ทรัพย์สุกคือทรัพย์ภายใน ทรัพย์ดิบมีไว้ใช้เลี้ยงกาย ทรัพย์สุกเอาไว้เลี้ยงใจ** เมื่อใจมีอาหารดี ใจก็เป็นสุข อยู่ไหนมันก็สุข สังขารมีสภาพเหมือนกันทุกรูปทุกนาม ไม่เที่ยงเป็นทุกข์ และบัญชาไม่ได้ ใจเราต้องไม่ไปเดือดร้อน วุ่นวายกับสิ่งที่บังคับบัญชาไม่ได้

ต้องพยายามหัด ตั้งใจลด ดับไฟทั้งสามกองให้หมดไปจากใจ หัดอบรมใจ อย่าให้ใจมันหนีเที่ยวไปตามสัญญา (ความจำ) อารมณ์ต่างๆตามใจตัว หลับตาอยู่จะทำสมาธิ บางทีนึกถึงหมาก็ไปเล่นกับหมา ใจมันจะได้สมาธิ จะสงบหรือ ใจมันก็ไปอยู่กับหมา (ในใจ)

ทำความดีแล้วก็ให้รู้ แต่ต้องไม่ไปยึดว่าเป็นของตน ทำความดีแล้วก็คายความดี ไม่ยึดมั่นความดีว่าเป็นของตน นั่นแหละ "วิราคะธรรม" **กินไปก็คายไป... ทำไปก็ละไป... ยิ่งทำยิ่งสงบ** ยิ่งทำก็ยิ่งสุข กายก็เงียบ จิตก็เงียบ เรียกว่า "กายปัสสัทธิ" และ "จิตปัสสัทธิ" แม้โลกจะวุ่นวาย ก็วุ่นวายแต่โลกภายนอก โลกภายในของท่านผู้นั้นไม่วุ่นวาย จะเป็นโลกที่สงบสุขโดยแท้

“ ปลดอารมณ์ ”

...คนเรานั้นมักหลงใหลไปในทางฝ่ายชั่วมากกว่าฝ่ายดี สิ่งที่เป็นความดีนั้น เขาพูดชักโยงให้ฟังตั้งหลายคำ ก็ยังไม่ค่อยขยับเขยื้อน ส่วนความชั่วเขาพูดเพียงคำสองคำเท่านั้น ก็วิ่งแล่นตามไปแล้ว เหตุนี้พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงตรัสว่า **มนุษย์นั้นโง่ ชอบกลืนแต่อารมณ์เลวๆ** ไม่ใช่แต่เท่านั้น ไม่มีความจริงยังกลืนเข้าไปอีก ของดีไม่อยากจะสนใจคิด ส่วนของไม่ดี อุตส่าห์ไปกระแด่วๆ เอาใจไปจดไปจำ “เนื้อไม่ได้กิน” นั่นคือเรื่องไม่มีความจริง ก็ยังไปเก็บมาคิด คิดแล้วก็ไม่มีความสุข แล้วก็ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย นอกจากทำให้ฟุ้งซ่านวุ่นวาย ดวงจิตก็กระสับกระส่าย ทุรนทุรายเดือดร้อน

พวกสัญญาความจำเก่าๆที่ล่วงเลยมานานตั้ง ๒๐–๓๐ ปีแล้วนั่นแหละ เราก็ยังอุตส่าห์ไปเก็บมาแทะ คิดดูเถิดดวงใจมันยากจนถึงขนาดนี้ จนถึงกับต้องไปเก็บเอากระดูกเก่ามาเล็มกิน นี่มันก็น่าทุเรศ

ความทุกข์ความยากมันก็จะคอยไหลพังประดังเข้ามา เหมือนกับห่าฝน เพราะใจมันไม่มีธรรมเป็นที่พึ่ง พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้พวกเราพากันหาที่พึ่ง ที่กันแดดกันฝนของตัวเองไว้ บุคคลซึ่งไม่แสวงหาคุณธรรมเป็นที่พึ่งแล้ว ถึงจะสู้อุตส่าห์พยายามสะสมทรัพย์สิน เงินทอง บ้านช่อง ตึกราม และบริษัทบริวารไว้ว่าจะเป็นที่พึ่ง ที่อุ่นใจของตนได้ ครั้นเมื่อถึงคราวสำคัญเกิดขึ้นแก่ชีวิต ในเมื่อคราวที่ทุกข์ภัยมาถึงตัว ก็ไม่เห็นว่าจะเป็นที่พึ่ง เป็นสรณะจริงได้อย่างใด

คนใดมีธรรมเป็นที่พึ่ง ชื่อว่าเป็นผู้มีเมตตาแก่ตนเอง และเมตตาแก่คนอื่นด้วย เปรียบเหมือนเรามีบ้านของเราอยู่แล้ว เราก็ยังสร้างกระต๊อบให้คนอื่นเขาอยู่อีก คนที่ไม่มีที่พึ่งอาศัย พวกโจรผู้ร้ายมันก็ชอบเข้ามาปล้น พวกโจรผู้ร้ายนี้ได้แก่อารมณ์ที่ชั่วต่างๆ ถ้าเราไม่มีที่พึ่งก็ควรที่จะสังเวชตนเอง

เราควรทำจิตของเราให้ผ่องแผ้ว และมีสติสัมปชัญญะ พร้อมอยู่ ตื่นอยู่เสมอ มีความรอบคอบ มองไปในจุดที่ถูกที่ดี เดินหน้าบุกรุกไปข้างหน้าเรื่อยไป

คนที่ชอบเก็บสัญญาอารมณ์ต่างๆมายึดถือไว้นั้น ย่อมไม่ผิดอะไรกับนักโทษที่เขาพันธนาการ การยึดสัญญา (ความจำ) ในอดีต

ก็เท่ากับการเอาเชือกมาผู้บั้นเอวของตนติดไว้กับเสาข้างหลัง การยึดในสัญญาในอนาคต ก็จะเท่ากับเอาเชือกมาผูกคอไว้กับประตูข้างหน้า ให้พากันสำเหนียกตัวของเราเอง และพยายามปลดปล่อยอารมณ์สัญญาภายนอกเสีย

ความสุขในโลกนี้ ไม่ค่อยมีใครที่จะสมหวังเลย ถ้าสิ่งใดได้มาอย่างที่นึกคิดต้องการ ก็พึงพอใจ เมื่อดูกันเผินๆก็ว่าดี แต่ถ้าจะต้องดูกันยาวๆ หลายสิ่งหลายอย่างก็ไม่ดีอีก จิตของผู้ใดปลดปล่อยสัญญาอารมณ์ทั้งหลายได้แล้ว จิตของผู้นั้นจะมีความสบาย เหมือนกับคนที่วางหาบลงได้แล้ว ความหนักก็จะหมดไป ใจที่ไม่ต้องแบกอารมณ์ไว้ให้หนัก ก็ย่อมจะหมดสิ้นภาระจากอารมณ์เหล่านั้นไปตามภาวะของการหลุดพ้นของจิตจากอารมณ์ที่เกิดขึ้น

...“ อารมณ์แม้ไม่ก่อความหนักกาย แต่ก็ทำให้หนักใจ
ถ้าไม่อยากจะหนักใจ ก็ให้รู้จักวางอารมณ์ ”

"ความสุข"

...ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ เป็นสิ่งที่ทุกคนต่างก็ปรารถนา แต่ความปรารถนาของคนเรานั้น บางทีก็เป็นไปตามความต้องการ บางทีก็กลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม ทั้งนี้ก็เพราะบุคคลนั้นมิได้รู้จักว่า สิ่งที่ต้องการอันใดนั้นเป็นตัวความสุขอันแท้จริง

คนเราที่เกิดมานี้ จะสุขหรือทุกข์ จะดีหรือจะชั่ว ย่อมขึ้นอยู่ที่ใจตัวเดียว ฉะนั้นใจจึงเป็นใหญ่เป็นประธาน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในร่างกาย เพราะจิตเป็นของถาวร จิตเป็นผู้รับผิดชอบในความดีและความชั่วทั้งหลาย ส่วนร่างกายนั้น ไม่มีส่วนได้เสียในความสุขความทุกข์ และไม่มีส่วนรับผิดชอบ ในการกระทำดีหรือกระทำชั่วของบุคคลใดเลย เพราะอะไร? ก็เพราะร่างกายของคนเรานี้ ไม่ใช่ของถาวร เป็นของสูญเปล่า ที่ว่าสูญเปล่านั้นหมายความว่า ร่างกายของคนเรานี้ พอปราศจากลมหายใจแล้ว ธาตุทั้ง ๔ ก็จะกลับคืนเข้าสู่สภาพเดิมของมัน ไม่มีผู้หญิง ไม่มีผู้ชาย ไม่มีดีไม่มีชั่ว

ใจนั้นเป็นผู้มีอำนาจสิทธิขาดในการกระทำทั้งหมด ไม่ว่าดีหรือชั่ว อีกทั้งใจยังเป็นสิ่งที่ไม่ตาย ใจจึงเป็นผู้แบกรับผลของการกระทำทั้งสิ้น เพราะใจเป็นเหมือนเจ้านายที่คอยสั่งการ กายและวาจานั้น ถ้าไม่มีใจเป็นผู้สั่งการ จะทำอะไรตามลำพังนั้นไม่ได้ ดังนั้นสุขและทุกข์ หรือผลของกรรม ใจจึงเป็นผู้เสวย หรือรับผลอย่างเต็มๆ

มโน แปลว่า ใจ ฉะนั้นสัตว์ที่มีใจสูง จึงเรียกว่า มนุษย์ ซึ่งมาจากคำว่า มโนนี่เอง เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ก็ไม่ควรปล่อยใจให้ตกลงไปหมกมุ่นอยู่ในเรื่องไม่ดี ต้องรักษาใจให้สมกับศักดิ์ศรีของมนุษย์ผู้มีใจสูง ถ้าเราปล่อยใจของเราให้เกิดชั่วทรามต่ำช้า สภาวะของใจเราก็จะไม่ใช่ใจมนุษย์ กลายเป็นใจของสัตว์ หรือใจของอสุรกายไปตามสภาพของใจนั้นๆ **มันเป็นเรื่องน่าคิดว่า ถ้ากายเป็นมนุษย์แต่ใจไม่ใช่มนุษย์ มันก็จะหาความสุขเยี่ยงมนุษย์ไปไม่ได้** คนที่คอยแต่จะคิดทะเลาะเบาะแว้ง แย่งชิงสิ่งของหรืออาหารเยี่ยงสัตว์ แม้กายของเขาผู้นั้นเป็นมนุษย์ แต่ใจของเขาเป็นสัตว์เดรัจฉาน เขาจะหาความสุขที่สูงกว่าความสุขของสัตว์เดรัจฉานได้อย่างไร

คนที่จะทุกข์นั้น ถึงจะอยู่บนท้องฟ้า ก็จะต้องทุกข์ แต่คนที่จะสุขแล้ว นอนบนดินเขาก็สบาย คนใจแคบนั้นอยู่ที่ไหนก็อึดอัด

เพราะใจมันพาคับแคบไปหมด จะหาความสุขสบายมาจากไหนได้ คนขี้โกรธ อยู่ที่ไหนมันก็ร้อน เพราะพอใจไปกระทบอารมณ์ใดๆ เข้า มันก็จะลุกเป็นไฟขึ้นมาทุกที ไฟโกรธมันติดง่าย มันก็ทุกข์ง่าย ฉะนั้นดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ความปรารถนาของคนเรานั้น บางทีมันก็ไม่เป็นไปตามที่เราต้องการ ถ้าเราอยากให้มันเป็นไปตามต้องการ เราก็ต้องรู้จักเลี้ยงดูรักษาอบรมจิตใจของเราเสียก่อน ความสุขมันจึงจะปรากฏได้ เพราะที่ที่สุขมันปรากฏ ก็คือที่ใจ ถ้าใจมันสุขเสียแล้ว ร่างกายมันก็ไม่ทุรนทุราย ร่างกายมันก็ไม่ดีดดิ้นไปจนเกินเหตุ ทุกอย่างก็จะอยู่ในสภาวะที่พอดี สภาวะที่เหมาะสมไปได้ เราจึงต้องหัดอบรมใจของเราให้ดีไว้ตลอดไป

... " ใจดีก็ดีใจ ใจทุกข์ก็ทุกข์ใจ
ใจใดรก็ใจใดร ทำใจก็ใจทำ "

"สมบัติติดตัว – สมบัติติดใจ"

...คิดดูเอาเถิด บางคนนั้นไม่ยอมสร้างกุศลให้เกิดขึ้นในตนเลย ก็เปรียบได้เหมือนกับคนตาบอด ถึงแม้จะมีแสงอาทิตย์ แสงจันทร์ส่องสว่างอยู่ก็ไม่เห็นอะไร เพราะบอดมืดมาแต่กำเนิด จึงมืดมนตลอดชีวิต คนที่ไม่รู้จักสร้างบุญ สร้างความดี ก็เพราะว่าดวงจิตของเขามืดมน ใครพูดก็ไม่ฟัง ใครเตือนก็ไม่เชื่อ จะทำบุญก็กลัวขาดทุนกลัวอดอยาก ทำบุญแล้วก็เกรงจะสิ้นสูญ ไม่รู้จักเสียสละ เมื่อไม่สละไม่ทำออกไป ก็ไม่ได้กลับคืนมา เมื่อไม่ออกแรงก็ไม่มีกำลัง เกรงจะหมดกำลัง จะเอาแต่สบาย ร่างกายก็ทรุดโทรม อยู่สบายก็จริง แต่สบายจนเกินเหตุ มันก็มีแต่ความเสื่อมทรุดของร่างกาย

ใจเราก็เช่นกัน เมื่อไม่รู้จักให้ไม่รู้จักทาน ใจก็แห้งแล้งอย่างไม่คาดคิด ให้ไม่เป็น เพราะไม่เห็นอานิสงส์ของการให้ ใจมันมีแต่ห่วงแต่หวง ใจมันจึงมีแต่หิวแต่กระหาย ต้องการแต่จะเข้าไปครอบครองเข้ามาเป็นของตัว ใจมันจึงเห็นแก่ตัว พอจะเสียอะไรไปนิดไป

หน่อยก็คิดหนักจนเป็นทุกข์ จนทรมาน ความคิดเผื่อแผ่นั้นขาดหายไป เมื่อใจมันมีแต่ตักตวงเข้ามา ใจมันก็ขึ้นอืด ใจมันก็บูดเสียไปหมด ขึ้นแฉะสกปรกขึ้นอย่างที่ตัวเองไม่รู้สาเหตุ

คนที่ไม่รู้จักทำบุญกุศลนั้น ที่จริงแล้วเป็นบุคคลที่น่าเห็นใจ เพราะเขาไม่เข้าใจว่าบุญนั้น คือ สิ่งชำระล้างจิตใจ เมื่อเขาไม่รู้จักทำบุญ ใจเขาก็ไม่มีเครื่องชำระล้าง ใจเขาก็มืดดำ เมื่อยิ่งมืดดำ ใจของเขาก็ยิ่งไขว่คว้า ป่ายปัดอยู่ในความมืดดำนั้น มันก็มีแต่มืดดำยิ่งขึ้น

สมบัติโลกีย์นั้น ถึงผู้ใดจะมีมากมายสักเพียงไร ก็ไม่มีความสุขที่แท้จริง ผู้ที่ติดอยู่กับสมบัติเหล่านี้ ไม่ผิดอะไรกับนักโทษที่ถูกจองจำโซ่ตรวนไว้ คนที่มียศก็ติดยศที่ตนมี ตาของเขามืดบอดมันมืดเพราะยศมันปิดบัง บังไว้ให้เข้าใจไปว่าเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี ว่ามีฐานันดรพิเศษ จะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์กับสังคม ก็ทำไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการถูกลดชั้น ศักดิ์ศรีมันจะต่ำต้อยลง ถ้าจะทำอย่างนั้นมันต้องไม่ใช่คนอย่างฉัน... สรุปแล้ว คนพวกนี้จะทำความดีที่มีสาระกับชีวิตไม่ได้จริงจังเลย

ทรัพย์สมบัติภายนอก และยศฐาน์บรรดาศักดิ์ต่างๆนั้น มัน

มีอยู่ได้ก็เมื่อยังมีกายอยู่ แต่พอกายเสื่อมโทรมสิ่งเหล่านั้นก็ย่อมเสื่อมสลายจากไป คนฉลาดก็ควรรู้จักพึ่งสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์กับตนในขณะที่ความเพียบพร้อมสมบูรณ์นั้นยังมีอยู่ เมื่อมันเสื่อมสูญไปแล้วจะใช้มันก็ไม่ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างทั้งหลายในโลก ไม่มีอะไรที่จะถาวร จะต้องเสื่อมโดยธรรมชาติธรรมดาทุกอย่าง ฉะนั้นจึงไม่ควรไปสนใจกับสิ่งที่ไม่ถาวรเหล่านี้จนลืมความจริง คนไม่ทำบุญคือคนไม่รู้จักทำใจให้งดงาม เมื่อหมดชาติวาสนา ต้องลาจากสมบัติทางโลกแล้ว นึกดูเอาเถิดมันน่าเศร้าแค่ไหน เคยเห็นคนที่บ้านถูกไฟไหม้บ้างไหม ไฟไหม้บ้านแล้ว ใครมีอะไรติดตัวออกจากบ้านมาได้เท่าไรก็ได้ไปเท่านั้น คนเราลาโลกแล้ว มีอะไรติดใจไปได้เท่าไรก็เอาไปได้เท่านั้น

... " จะเอาแต่รวย ก็รวยแต่เอา
จะเอาแต่ได้ ก็ได้แต่เอา
เพราะได้แต่เอา จึงเอาแต่ได้
เพราะเอาแต่ได้ จะได้อะไร ?
เพราะเอาแต่รวย จะรวยอะไร ? "

“ อย่ารอวาสนา ”

...ปัญญาเป็นอริยทรัพย์ อามิสสุข (สุขที่อิงอาศัยรูป และอารมณ์ภายนอกเป็นเหยื่อล่อ) และนิรามิสสุข (สุขที่ไม่อิงอามิส คือไม่ต้องมีเหยื่อล่อ) ย่อมเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยปัญญา ความสุขในโลกมนุษย์เกิดด้วยปัญญา ผู้ใดปรารถนาจะเป็นผู้มีปัญญาทางโลก ก็ต้องหมั่นพากเพียรเรียนศิลปวิทยา ก็จะเกิดความฉลาดหลักแหลมไม่โง่เขลา ส่วนคนไม่มีปัญญา ก็ต้องเป็นกรรมกร เป็นลูกจ้างเขา ต้องหาเช้ากินค่ำ คนมีปัญญานั่งเซ็นชื่อ ๒ ตัว ก็ได้เงินตั้ง ๒-๓ หมื่น

คนโง่ ก็เก็บแต่ก้อนกรวดก้อนหิน คนฉลาดเขาก็เลือกเก็บแต่ก้อนแร่เพชรนิลจินดาที่มีราคาสูง ผู้เจริญปัญญาจึงเป็นผู้มีสมบัติมากและเป็นผู้ไม่จน คนฉลาดที่มีปัญญานั้น แม้จะมีมีดอีโต้เล่มเดียว ก็สามารถไปก่อความเจริญตั้งเนื้อตั้งตัวของตนได้ คนโง่นั้นพ่อแม่ให้ทรัพย์สินไว้ท่วมฟ้าท่วมแผ่นดิน ก็ใช้จนวิบัติหมดสิ้น ต้องลำบากทุกข์ยากจนได้

คนมีอริยทรัพย์แล้วย่อมจะไม่มีความหิว ปัญญานั้นทำให้ไม่เดือดร้อนกังวลอะไร ทุกอย่างในโลกนี้ไม่มีอะไรจะเกิดขึ้นโดยไม่มีลำดับขั้นตอน พระพุทธเจ้าท่านสอนถึงเหตุและผล ท่านสอนว่าผลย่อมมาจากเหตุ ผู้อยากมีปัญญา ก็ต้องรู้จักสร้างปัญญา คนไม่มีบุญหนุนส่ง มักจะไร้ซึ่งปัญญา ถ้าอยากมีปัญญา ก็ต้องไม่ลืมทำบุญต้องรู้จักประกอบบุญคุณงามความดีให้ถึงพร้อม ทำทานก็เป็นบุญ รักษาศีลก็เป็นบุญ เจริญปัญญา ที่เขาเรียกกันว่า การรู้จักภาวนาก็เป็นบุญ ทั้งหมดเกิดขึ้นและมีกำลังเสมอกันเป็นปรกติ อย่าเข้าใจผิดในเรื่องนี้ ทางธรรมถือว่าปัญญาที่ไร้ศีล ปราศจากทาน จัดไม่ได้ว่าเป็นสัมมาปัญญา ไม่จัดว่าเป็นปัญญาที่ดี ปัญญาที่ไม่ประกอบด้วยทานและศีลพวกนี้ถึงจะสร้างความสุขขึ้นมาได้ ก็คงเพียงชั่วมือชั่วแล่น

ผู้ประพฤติดี คือผู้มีปัญญา เพราะรู้จักเลือกทำแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่ามีปัญญาดี เมื่อเริ่มทำความดีแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็ย่อมดี ตามเหตุที่ทำ ผู้ประพฤติชั่ว คือ ผู้ไร้ปัญญา เป็นคนโง่ ขอพวกเราอย่าได้หลงเข้าใจผิดว่าความฉลาดแกมโกงนั้นจัดเป็นปัญญา ชาวโลกบางกลุ่มอาจนิยมชมชอบ พวกสิบแปดมงกุฎ อาจจะชื่นชมกลเม็ดของพวกตน แต่ผลสุดท้ายแล้วก็ไม่มีใครประสบความสุขที่ยั่งยืนจากปัญญาชนิดนี้ได้เลย

ความเพียรเป็นทางแห่งความสำเร็จ จงเลือกเรียนศิลปวิทยาให้เหมาะสม ความสำเร็จไม่ได้เกิดขึ้นในวันเดียว ปัญญาไม่สามารถสร้างได้ในวันเดียวก็มีความหมายเดียวกัน ทำอะไรก็ต้องทำให้จริง อย่าไปโทษวาสนาบารมีเก่าอยู่เลย วาสนาบารมีเก่ามันจะดีหรือไม่ดี มันแก้ไม่ได้แล้ว เกิดเป็นคนได้ มันก็มีบารมีสมกับความเป็นคนแล้ว การเกิดเป็นมนุษย์ได้ ก็เท่ากับได้เป็นสัตว์ประเสริฐที่สมบูรณ์ เมื่อเป็นสัตว์ประเสริฐแล้วจะบอกว่าไม่มีวาสนาบารมีได้อย่างไร ถ้าทำความเพียรไม่ท้อถอย มีอิทธิบาท ๔ ให้ถึงพร้อมแล้ว วาสนาบารมีก็จะเกิดเป็นเกิดมีขึ้นเอง วาสนาบารมีไม่ใช่สิ่งที่เราต้องรอ แต่เป็นเป็นสิ่งที่เราต้องทำต้องสร้างให้มันเกิดขึ้นด้วยตัวของเราเอง ทุกสิ่งทุกอย่างพระพุทธเจ้าสอนให้เราทุกคนทำเอาเองทั้งสิ้น ท่านไม่เคยสอนให้เรารอบุญวาสนาอยู่เลย

... " เราเองเป็นผู้สร้างวาสนา ไม่ใช่วาสนามาสร้างเรา
ผู้รอคอยแต่วาสนา ก็ไม่ต่างกับผู้ที่รอคอยพระเจ้า
เขาจะไม่มีโอกาสพบกับสิ่งที่เขารอคอยเลย "

“ ละครลิง ”

...เครื่องประดับ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นอาภรณ์ที่งดงามจริง แต่ถ้าผู้ใดประพฤติปฏิบัติไม่จริง หลอกตนเองและหลอกผู้อื่นก็จะไม่ผิดอะไรกับการนำเครื่องทรงไปประดับให้กับลิง ลิงนั้นรังแต่จะทำความสกปรกเลอะเทอะให้กับเครื่องทรง หรือฉีกขาดทำลายเสีย

คนดูละครลิง เขาจะรู้เองว่าตัวละครนั้นคือลิง เครื่องทรงภายนอกนั้นเป็นของจริง แต่ตัวในมันไม่จริง อย่างเครื่องแต่งตัว เช่น เอาเสื้อ เอาหมวก เอากางเกงไปใส่ ไปแต่งให้มันเป็นทหาร มันก็อยู่ที่เสื้อ ที่หมวกและกางเกงเท่านั้นที่ดูเป็นทหาร แต่ตัวจริงเป็นลิงไม่ใช่ทหาร

เวลาเป็นของมีค่าสูง อย่าประมาทค่าของเวลาว่าเล็กน้อย จงรีบทำความดีใส่ตนเสียโดยเร็ว อย่าเห็นว่าเป็นของสายไปเสียแล้ว “องคุลีมาล” ซึ่งฆ่าคนตายเป็นพัน ตั้งใจทำความดี เพียงวันเดียวเท่า

นั้น ยังสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ล้างบาปได้ตลอดชาติ

มีบางคนเขากล่าวพูดวิจารณ์ คนที่มานั่งหลับตาทำสมาธิว่า "การมานั่งหลับตาอยู่อย่างนั้นมันจะได้ผลอะไร ลืมตาอยู่ยังไม่เห็นผล มาหลับตานิ่งๆแล้วจะได้ผลอะไร?" ผลอันแท้จริงนั้นไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้มากทางตำรา หรือเพียงแต่ดูแล้วก็คิดไป ผลการทำความดีนั้นเกิดจากการกระทำจริง

เมื่อไม่ได้กระทำจริง ก็ไม่เกิดผลประจักษ์จริง เมื่อไม่เกิดผลแล้ว ย่อมเกิดสนิมขึ้นในใจ **ศีล สมาธิ และปัญญา ที่เกิดขึ้นโดยคิดเอาแบบเล่นๆก็เป็นที่พึ่งได้เพียงเล่นๆ เลยพาลจะเป็นเหตุให้ศรัทธาท้อถอย และเชื่อมั่นในศาสนาน้อยลง "ทาน" การบริจาคก็เสื่อมไป "ศีล" ก็เศร้าหมองไม่บริสุทธิ์ "ภาวนา" ก็เกียจคร้าน ในที่สุดก็โทษพระศาสนาว่าไม่มีความจริง** แล้วก็เลยหยุดเลิก นี้เป็นข้อเสียหายจากการทำไม่จริง

พุทธมามกะปลอมนั้นมีโทษร้ายยิ่งกว่าใช้เงินปลอม เหลือเวลาที่จะแก้ไขได้ ก็ตอนที่ยังไม่ตายเท่านั้น ถ้าตายแล้วก็หมดโอกาสจะแก้ไข บางคนปฏิบัติเป็นมิจฉา (ผิด) เข้าไปทุกที แต่กลับคิดว่าเป็นสัมมา (ถูก) ทุกเมื่อ เรื่องนี้ต้องระวังมาก สิ่งใดควรละก็ละ สิ่งใด

ควรเจริญ (ทำให้เกิดขึ้น) ก็เจริญ จงรู้จักพากันรักษาความดีของตนเองไว้อย่าให้เสื่อม จงอย่าหลงระเริงในความสุขจนลืมตัว ต้องรู้จักบดขยี้ความสุขนั้นลงให้ละเอียด พิจารณาให้เห็นถึงส่วนความทุกข์ที่ซ่อนอยู่ แล้วรู้จักส่วนของความสุขที่แท้จริงอันเป็นของไม่แปรเปลี่ยน ซึ่งเป็นความสุขที่คงทนถาวร

ไม่ได้เอาอะไรมา ไม่ได้เอาอะไรไป เราต้องหาอริยทรัพย์ คือบุญกุศลที่พอจะนำติดตัวไปได้ ทำดวงจิตให้ถึงความสงบ และสิ้นทุกข์ สกัดความหมุนแห่งกายแห่งอารมณ์ให้มันน้อยลง สกัดวาจาให้สงบ และสกัดใจให้ตั้งเที่ยง เมื่อพิจารณาจริง ทำจริง ย่อมจะพบตัวบุญอันสูงสุดที่สามารถจะผลักดันให้ไปสู่ความสุขอันแท้จริงได้

ปัญญาไม่มีเพราะขาดสมาธิ สมาธิไม่เกิดเพราะไร้ศีลสังวร ไม่มีศีลก็เพราะขาดทาน ที่ขาดทานก็เพราะขาดปัญญา ข้อปฏิบัตินั้นสัมพันธ์กัน หมุนร่วมเป็นวงวัฏฏะกลมกลืนกันอยู่อย่างแนบสนิท สามารถใช้ช่วยพิจารณาข้อวัตรของตน ได้อย่างดี

... " เกิดมาแล้วพบคำสอนดีๆ
แต่กลับทำใจตามใจเลวๆ
อย่างนี้เรียกว่า "เกิดมาเสียชาติ" "

" เผ่าพันธุ์มาร "

...กิเลสมารนั้น หมายถึง มารคือกิเลส เจ้ามารตัวใหญ่ๆ ที่มีชื่อเสียงโด่งดังคือ **โทสะ โมหะ** และ**โลภะ** ส่วนตัวย่อยๆที่มักไม่ค่อยออกหน้าออกตาคือ **กามตัณหา** หมายถึงความอยากความหมกมุ่นต้องการกามคุณ อันนี้ท่านเรียก กิเลสมาร ทำให้ดิ้นรน กระเสือกกระสนจนเสียความงามของธรรมะ **ภวตัณหา** ความอยากมี อยากเป็นโน่นอยากเป็นนี่ **วิภวตัณหา** ความไม่อยากมี ไม่อยากเป็น ไม่อยากให้ใครมาลบเหลี่ยม ตัณหาสามตัวนี่เป็นกิเลสมารที่มีชื่อเสียงไม่ค่อยจะโด่งดังเท่าไรนัก นานๆเขาจึงจะมาพูดถึง มาเรียกชื่อกันสักครั้ง ไม่เหมือน สามมารใหญ่ คือ โทสะ โมหะ และโลภะ

ส่วนแม่ของพญามารที่กล่าวถึงแล้วนั้น หรือรากเง่าเผ่ามารได้แก่อวิชชา อวิชชามันเป็นเหตุแห่งสังขารที่มีอยู่ ๓ ชนิด คือ **ปุญญาภิสังขาร** ความคิดปรุงแต่ในทางดี **อปุญญาภิสังขาร** ความคิดปรุงแต่งในทางไม่ดี และ**อเนญชาภิสังขาร** ความคิดที่เป็นกลาง เช่น วัน

นี้ฝนตกไหม? จะไปซื้อของที่ตลาด ดังนี้เป็นต้น พวกสังขารนี้เป็นพวกลูกๆพญามาร พวกนี้มันไม่ค่อยออกจากบ้าน มันเป็นลูกเจ้านายที่อยู่ในรั้วในวัง ไม่ค่อยจะออกหน้าออกตา คนจึงไม่ค่อยรู้จัก นอกจากผู้มีสมาธิปัญญาคอยจ้องดู คอยแหวกม่าน ก็จะเห็นลูกพญามารอย่างชัด นี่เป็นมารชั้นที่ ๓

ความโลภเป็นมาร เพราะเมื่อโลภมากๆเข้า มันขัดขวางให้ทำทานได้ยาก มีแต่อยากได้ ไม่มีอยากให้ อยากได้อย่างเดียว อยากให้เขาไม่มีเลย ที่ว่าเป็นมาร ก็เพราะ**มารนั้นคือผู้ตัดรอน ผู้ขัดขวางการทำความดี**

ความโกรธก็เป็นมาร เพราะเมื่อมันเกิดขึ้น มันจะไม่อยากได้อะไรสักอย่าง มองเห็นคนตัวเท่ามดแดงเท่านั้น นึกว่าเตะทีเดียวคอขาด ใครบอกบุญก็ไม่ยอมรับในเวลานั้น ไม่รับบุญใครทั้งหมด

ความหลงนี่ยิ่งหนัก คือความหลงนี่มันซึมซาบจะทำชั่วทำดีมันก็หลงอยู่อย่างนั้น ทั้งๆที่แม้จะมีความรู้อยู่มันก็หลง มันผิดทางโมหะ **ความหลงนี้ คือรู้ไม่ถูกตามความจริง มันก็ไปของมันได้ ไม่ใช่ว่าหลงมันจะไปไม่ได้ แต่มันไปผิดทาง**

เจ้า ๓ มารใหญ่นี่แหละเป็นกิเลสมาร ที่เรียกกันว่าพญามาร

เป็นมารชั้นที่ ๑ ส่วนตัวมารชั้นที่ ๒ นั้นคือตัณหามี ๓ ชนิด รวมเป็น ๒ ลักษณะ ตัณหาคือความอยาก อย่างแรกคือความอยากที่เจือด้วยราคะ อีกอย่างหนึ่งเป็นความอยากที่ไม่มีราคะ คือเป็นความอยากที่เจือด้วยความโลภ

การจัดลำดับชั้นของกิเลสมาร ก็สามารถทำได้ ๓ ชั้น ดังที่ได้กล่าวแล้ว มันจะคอยขัดขวางต่างๆนานา เราต้องใช้ปัญญาแก้ไขให้เท่าทัน ไม่เช่นนั้นก็จะสู้ชั้นเชิงของมาร ๓ แถว ๓ ชั้นนั้นไม่ได้ แต่ถ้าเรามีสติพิจารณาให้รอบคอบ มารมันก็จะล่าถอยออกไป บางครั้งบางคราว ถ้ารู้จักใช้พวกเขาเหล่านี้ บางครั้งเขาก็ช่วยส่งเสริม เพิ่มพูนสร้างบุญกุศล ช่วยเราได้เหมือนกัน

กิเลสมาร มีโทษมีคุณ ถ้าเห็นได้ ๒ หน้าอย่างนี้ จึงจะเรียกว่านักปราชญ์หรือบัณฑิต ทำสิ่งไม่ดีให้เป็นของดีได้ เลิศนักคนเรา คนทำความดี นี่เรียกว่าคนดี คนรู้จักทำความดีให้มันยิ่ง นั่นเรียกว่า คนเลิศ แต่อาจไม่เด่น คนเด่นต้องรู้จักทำของไม่ดีให้มันดีขึ้น และของที่มันดีอยู่แล้วให้มันเลิศขึ้นได้ จึงจะกลายเป็นคนเด่น คนมีปัญญาก็เอากิเลสมารนั่นแหละ มาใช้เป็นเครื่องค้ำจุน หนุนใจของตนให้เด่นขึ้น อะไรเป็นมารก็ไม่ทราบละทีนี้ สุดท้ายแล้วมันก็ไม่ได้เป็นมารอะไรสักอย่าง ถ้าเป็นคนมีปัญญา

“การหาความรู้”

...ความรู้ต่างๆนั้น ผู้เป็นบัณฑิตควรแสวงหา แต่ก็ควรจะมีประมาณเอาไว้ ความรู้เรื่องของโลก เรื่องโลกีย์นั้น ถึงเราจะได้ศึกษาให้มีความรู้สักเท่าไร ก็ไม่ทำให้เราพ้นจากความทุกข์ได้ สู้การเรียนรู้จิตใจของตน ซึ่งอยู่ในแวดวงที่จำกัดแคบๆนี้ไม่ได้ เรื่องของจิตเรื่องของธรรมนั้น ยิ่งรู้ ยิ่งแคบ ยิ่งไม่ฟุ้งซ่าน ยิ่งรู้ยิ่งสงบ

คนทุกวันนี้เรียนมาก แต่โง่ โง่อย่างไร โง่เพราะหุงข้าวกินเอง เย็บเสื้อผ้า และซักผ้าของตัวเองไม่เป็น ลักษณะอย่างนี้ย่อมเป็นทุกข์ รู้แล้วกลับไม่ค่อยเป็นประโยชน์กับตน โลกทุกวันนี้มันเดือดร้อน เพราะมติทางโลกนั้นเขาว่า “จะดีหรือไม่ดีก็ช่าง ให้มีเงินมากแล้วเป็นดี” การเรียนทางโลกจึงหนัก เพราะมุ่งไปในทางหาผลกำไรทางวัตถุ ตรงกันข้ามกับทางธรรม ซึ่งท่านเห็นว่า “จะมีหรือจนก็ช่างเถิด ขอให้เป็นคนดีก็แล้วกัน” ทางธรรมนั้นสอนให้รู้ว่า ยังมีสิ่งที่สำคัญเหนือกว่าผลกำไรทางวัตถุ ทางเนื้อหนังของเรา มันยังมีผล

กำไรที่มีค่าสูงกว่านั้นอยู่อีก เพราะวัตถุนั้นใช้วัดปริมาณความสุขความทุกข์ของคนไม่ได้อย่างแท้จริงเลย

ความรู้ที่จะช่วยคลายทุกข์ร้อนที่เผาลนจิตใจสัตว์ บุคคลอยู่นั้น มันไม่เป็นสิ่งของให้สัมผัสจับต้องได้ ใช้อวดกันให้เห็นก็ไม่ได้ ความรู้ชนิดนี้แม้มีคุณค่ามาก แต่ก็เหมือนว่าหาผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้ากันน้อยมาก **มนุษย์เรามักชอบหากันแต่สิ่งที่เห็นได้ด้วยตา สัมผัสได้ด้วยกาย และมักจะละเลยเรื่องของใจ ซึ่งมองไม่พบได้ด้วยตา หรือคลำหาได้ด้วยกายไม่พบไปอย่างไม่น่าเชื่อ** ทรัพย์ทางกาย ไม่ใช่ทรัพย์ของใจโดยตรง **ถ้าเราไม่มีทรัพย์ คือบุญกุศลไว้ให้ใจใช้บ้าง หนี้ทางใจของเราก็จะทำให้เราลำบากหน่อย เวลาที่เราใกล้ตาย**

ความรู้ที่ช่วยให้ร่างกายและครอบครัวเป็นสุข ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการนั่ง นอน เที่ยวเตร่ ทำงานสร้างอาชีพต่างๆ ความรู้เช่นนั้น ก็จมอยู่แต่ในอัตตภาพร่างกาย เป็นความมุ่งหมายใหญ่ ถ้าเราไม่ยอมเสียสละความสุขบางอย่าง เพื่อแลกกับความดี กลัวความสุขจะหลุดร่วง เราก็จะได้รับได้สัมผัสกับความสุขที่แฝงไว้กับทุกข์ภัยวิบัติอันน่ากลัวยิ่ง เพราะฐานของความสุขโดยแท้จริงแล้ว ก็คือจิตใจ ดังนั้นการที่จะทำให้ใจเป็นสุข ใจเป็นทุกข์ได้นั้น ก็คือต้องทำการควบคุมใจให้มีเหตุเป็นปัจจัย (เครื่องสนับสนุน) ไปก่อนเช่น

นั้นนั่นเอง

เมื่อพิจารณาดูตามที่กล่าวมาแล้วก็จะพบว่า ในความรู้ที่มีอยู่นั้น ความรู้ที่จะใช้เลี้ยงกายก็ควรหาไว้ให้มีพอประมาณ พอที่เราจะอาศัยได้พอสมควร ความรู้ที่จะเลี้ยงใจนั้นต่างหากเป็นสิ่งที่เราพึงจะแสวงหาไว้ให้มาก เมื่อเราค้นคว้าไป เราก็จะพบว่า การฝึกฝนอบรมใจเท่านั้นที่จะช่วยใจให้รู้ขึ้นมาได้ เว้นจากการอบรมใจไปแล้ว ก็จะไม่มีอะไรที่สามารถสร้างความรู้สำหรับใจขึ้นได้เลย นั่นคือความรู้แท้ๆของใจ มันจะเกิดขึ้นจากใจ เกิดในใจ ไม่ใช่ความรู้ภายนอกเลย

การที่จะพบสิ่งที่ต้องการจะทำให้ใจเป็นสุขได้จริง ก็ต้องหาต้องค้นคว้าที่ใจของตัวเองนั้น การค้นคว้าพัฒนาในใจ การทำให้ใจเจริญขึ้นมาในลักษณะดังกล่าว เรียกว่าการเจริญใจ หรือถ้าจะเรียกเป็นภาษาธรรม ก็ว่า**การทำจิตภาวนา**นั่นเอง ดังนั้นเมื่อได้ยินคำว่าจิตภาวนา หรืออะไรในทำนองนี้ ก็ให้รู้ว่ามันคือการเฝ้าศึกษาใจของตัวนั่นเอง ให้เข้าใจว่า การกระทำดังกล่าวนั้นเป็นเรื่องจำเป็นกับพวกเราทุกๆคนที่หวังหาอริยสมบัติ ที่มีค่ามากกว่าวัตถุสมบัติภายนอกทั้งหลายทั้งปวง

“ ทันสมัย ”

...ธรรมชาติของสัตว์ทั้งหลายย่อมแสวงหาร่มเงาอันสุขสบายเพื่ออยู่อาศัยให้ความชุ่มเย็น ร่มเงาภายนอกนั้น เกิดจากการมีสิ่งมุงบังกั้นร่ม แต่บางครั้งจะพบว่าแม้ในที่ร่มสบายสำหรับคนปรกติทั่วไปนั้น เกิดกลายเป็นที่ไม่สบายสำหรับคนบางคนขึ้นได้ คนที่ไม่มีศีลปกปิดกาย แม้จะอยู่ในที่ร่มเย็น ก็ทุกข์ร้อนได้ เพราะถูกไฟบาปนั้นมันแลบเลียเอา เมื่อผลของบาปยังไม่แก่กล้ามาก ผู้ทุศีลย่อมทรนงอวดยโสโอหังไปตามความเห็นผิด เห็นแก่ได้ที่ตนหลงอยู่ ผู้ที่ไม่มีวิหารธรรมเป็นเครื่องปกปิดคุ้มใจนั้น เมื่อผลของบาปปรากฏ ร่มเงาต่างๆภายนอกก็ปิดกั้นความเร่าร้อนของบาปไม่ได้

ความคิด จิตของตนนั้นเปรียบเสมือนไฟ กลางคืนเป็นควันกลางวันเป็นเปลว เปลวจิตของคนบาปนั้นมันร้อนเหลือ มันไม่แต่เพียงเผาไหม้จิตใจตัวเขาเท่านั้น ร่างกายภายนอกก็จะต้องถูกทำให้วิปริตวิกลไปด้วยเพราะกรรมเวร คนที่ว่าไม่กลัวกรรม ก็เพราะกรรม

นั้นยังตามมาไม่ทัน แต่พอเขาได้รับผลของกรรมที่เขาทำมาแล้ว ก็ไม่เห็นมีผู้ใดเก่งกล้าสามารถอาจหาญ แสดงศักดาเดชได้เลย แม้แต่ผู้เดียวก็ปรากฏเห็นแต่มาแสดงความทุเรศทุรัง ให้เกิดห่อเหี่ยวจิตใจตามๆกันไปทุกคน

กรรมเก่าของเรา เรามองไม่เห็น แต่กรรมใหม่ของเรา เรานั้นเลือกทำเองได้ เมื่อตัวต้องการความร่มเย็น ก็ควรเลือกเหตุที่ไม่ทำให้เดือดร้อน ให้นึกว่าสุขเท่านี้ก็ยังดี เพราะยังมีสุขอยู่ บางคนไปอิจฉาหมา ว่ามีสุขกว่าตัว ไปเห็นหมาของเศรษฐีก็ว่าอยู่ดีกินดีกว่าตัว อยากจะให้คิดให้ดีว่า อย่าได้เอาเรื่องกินของหมาไปเปรียบเทียบกับเรื่องปัญญาของคน **ร่างคนเรานั้นเป็นอัตภาพที่ประเสริฐ ถ้าใช้เป็นใช้ถูกย่อมจะเกิดแต่สิ่งที่ประเสริฐ** หมานั้นมันเกิดมา ทำอย่างไรมันก็ได้แค่ "ชาติหมา" คนมีปัญญาต้องพยายามทำความดี **ถ้าดีจริงแล้วไม่ต้องกลัวตกต่ำ ศีลธรรมจะพาก้าวย่าไปสู่ความสูงเอง** ที่มันตกต่ำมันยากมันจนกันอยู่ ก็เพราะมันไม่มีศีลกันต่างหาก คอยแต่จะคดจะโกง มีแต่คอยจะฉวยโอกาส ที่ว่าฉวยโอกาสนี้ ก็เห็นมีแต่คอยฉวยโอกาสผิดๆกันเกือบทั้งสิ้น แล้วก็คอยแก้ตัวว่า มันไม่มีกิน มันจึงจะต้องทำ บางคนก็รับเอาดื้อๆว่า ทำดีมันรวยช้า ถ้าซิกแซกมันรวยเร็ว จะว่าตัวชั่วก็ไม่ว่า เลี่ยงไปว่า "ซิกแซก" มันก็เลยพากันให้ซิกแซกเข้าคุกเข้าตะรางไป

ที่เรามันไม่สบาย เราก็คอยไปโทษแต่คนอื่นสิ่งอื่น ทำไมไม่โทษตัวเองบ้าง ตัวของเรานั่นแหละเป็นต้นเหตุ เราวิ่งไปหาร่ม มันก็ร่ม แต่เรามักวิ่งไปหาร้อน มันก็เลยร้อน ศีลธรรมนั้นให้ร่มเย็น แต่เราก็ว่ามันล้าสมัย ใจเรามันทันสมัยเกินไป มันทันสมัยไปก่อกรรมทำนรกที่ร้อนรนมาสุมตัวเราอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันหรือเปล่า?

... " ได้ยินเขาว่ากันว่า อเวจีมหานรกนั้นมันร้อนเหลือ ส่วนโลกันตร์มหานรกนั้นเล่าก็หนาวสุดๆ

ตัวฉันเองไม่อาจคาดเดาได้ว่า มันร้อนหนาวขนาดไหน เรื่องอย่างนี้มันเกินสมองของฉันจะสั่งการให้รู้ได้

ฉันรู้แต่เพียงว่า ที่นั่นเขาจะต้อนรับแต่คนชั่ว ฉันก็เลยแกล้งไม่ให้เขาต้อนรับฉัน "ด้วยการพยายามเลือกทำแต่กรรมดี ".....สะใจฉันจริงๆ "

“ทรัพย์สำหรับเดินทาง”

...เมื่อเราเกิดมาร่วมโลกร่วมมารับกรรมกันแล้ว ผู้ใดที่เราเห็นว่า เราควรสงเคราะห์เขาได้โดยธรรมแล้ว ก็ไม่ควรจะนิ่งดูดาย ช่วยทางกายไม่ได้ ก็สละทรัพย์แทนตัว ตั้งจิตเมตตาปรารถนาดีแก่คนทั้งหลายทั่วไป คนต่ำก็อย่าคิดเหยียบย่ำ ควรช่วยชักนำให้เขาก้าวขึ้นสูง คนสูงอยู่ก็อย่าไปฉุดกระชากให้เขาตกต่ำ ควรทำใจของตนให้มีความรู้จักชื่นชมยินดี อนุโมทนาว่าเขามีบุญมีกุศลจึงได้คิดได้ดีเช่นนั้น ควรทำใจให้อยู่ในพรหมวิหาร เราควรปรารถนาดีแด่เพื่อนร่วมโลก มิตรสหายร่วมกรรมของเราทั้งหลาย

การเจริญเมตตาจิตหัดปรารถนาปรานีกันและกันนั้น ควรบำเพ็ญให้ได้ให้ดี เมตตาจิตนั้นมีอำนาจมาก เป็นของลึกลับที่มองเห็นได้ยาก ตัวเราเกลี้ยง จิตใจสิ่งของก็เกลา เราก็สบาย นี่เป็นของดีเป็นของเลิศ ถ้าใจเราเอาแต่ริษยาหาแต่เรื่อง มัวแต่ยึดมั่นนั่นแหละสนิมใจมันเกิด มันนำมาซึ่งความเศร้าหมองของจิต ดวงจิตที่หนา

ไปด้วยความโลภ หนาไปด้วยความอยาก หนาแน่นไปด้วยความหลง จะส่งเสริมเพิ่มพูนเท่าไร ยิ่งฉิบหายไปเท่านั้น

อย่าเป็นผู้มัวเมาชีวิตของตนอยู่ แม้จะมีสุข สรรเสริญ เจริญ สบายอยู่ ก็ต้องรู้ว่า อีกหน้าหนึ่งของชีวิตนั้น มันมีทุกข์ นินทา ตกต่ำ ลำเค็ญ ซ่อนเร้นกำบังอยู่ อย่างลุ่มหลงมัวเมาอยู่ในวัย ว่าความเจริญวัยของเรามันจะไม่นำไปสู่ความเสื่อมถอย วัยดีวัยงามของเรานี้คงไม่ช้าก็จะกลายเป็นวัยร่วงวัยโรย อย่าได้หลงเมาอยู่กับความไม่มีโรค ให้รู้ว่าร่างกายนั้นเป็นรังของโรค ไม่ช้าก็เร็วโรคพยาธิทั้งหลายที่เราไม่รู้จัก เราก็จะได้พบได้เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่าลืมตน หลงทะนงไปว่ายังเหลือเวลาต่างๆอีกมากพอ ทุกขณะชีวิตผันแปรไม่แน่นอน **เมื่อมีโอกาสพึงรีบทำความดีเสีย ความประมาททำลายโอกาสของคนเรามามากต่อมากแล้ว** ถ้าประมาทอยู่ก็คือผู้โง่ผู้หลง จะกลายเป็นดีแต่พูด ดีแต่คิด แต่มีความประพฤติต่ำแล้วจะเสียใจ **อย่ามั่นใจในโชคชะตาของตัวเองนัก ตราบที่ยังมีกรรมเก่าติดตัวอยู่** ความประมาทเช่นนั้นเป็นวิชาสามัญของคนในโลกที่เขาใช้กันอยู่ จะบำเพ็ญความดีทางโลกก็ไม่ได้ จะอาศัยความดีทางธรรมก็ขัดข้อง เป็นวิชาพาให้สร้างบาปสร้างกรรม ซึ่งถ้านึกให้ดี นึกให้ลึกก็มิใช่แปลกประหลาดอะไร

ให้รู้จักคิดรู้จักตรอง ทบทวนดู ตรวจสอบดูใจของตนเสมอๆ วันนี้ประมาทอะไร ทำผิดอะไรไปบ้าง ให้รู้จักพิจารณาหาทางแก้ไข ให้ลดความหลายใจของตัวเองลง พิจารณาความพอดีพองาม ที่พระท่านเรียกว่า วิตก (การตรึก) และวิจาร (การตรอง) **ทำดูทำบ่อยๆ จะเห็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์มาก จะเห็นใจที่ทวนกระแสโลกขึ้นได้** รู้แยกผิดชอบชั่วดี รู้ชัดยิ่งขึ้น รู้ถูกยิ่งขึ้น

การสะสมซึ่งบุญนำความสุขมาให้ การที่มีใจเย็นไม่โกรธเป็นเหตุให้รักษาศีลได้พร้อม ความไม่หลงเป็นเหตุให้ทำภาวนาได้ดี แม้ตายไป บุญก็ติดตามไปแต่งภพแต่งชาติให้ดี ที่เรียกว่า "ปุญญาภิสังขาร" ถ้ามีแต่ทรัพย์ปลอม คือสร้างบาป สร้างอกุศลไว้ จะไปหาความสุขความเจริญ ก็ไปไม่ได้เพราะขาดทรัพย์ที่พึ่งพาคือบุญที่เป็นมนุษยธรรม จำต้องรับผลกรรม เป็นภูตผีปีศาจ คอยรับความลำบากต่อไป การสร้างกุศลความดี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นั้นจึงเหมือนกับการสะสมทรัพย์ไว้ใช้สำหรับตนเพื่อเดินทาง **ชีวิต คือการเดินทาง** ทางชีวิตนั้น ลิขิตขีดไปตามรอยใจที่แต่ละคนต่างสร้าง ต่างประทับรอยเอาไว้เอง กรรมเก่าๆของตัวเองทั้งสิ้น

“ โลกของชีวิต ”

...บางครั้งถ้าไม่พิจารณาให้ถ้วนถี่ เรื่องธรรมะก็ดูเข้าใจลำบาก เลยพาลไม่อยากจะเชื่อ เช่นร่างกายของเรา พระท่านก็กล่าวว่าเป็น อนัตตา คือไม่ใช่ตัวตน ดูเอาเถิด เรื่องอย่างนี้ ใครๆเขาก็พูดว่าร่างกายของเรากันทั้งนั้น เพราะถ้าเราต้องการจะเดิน มันก็เดิน ต้องการจะนั่งมันก็นั่ง เมื่ออยากจะนอน มันก็นอน อย่างนี้จึงว่ามันเป็นกายของเรา เราบังคับบัญชามันได้ เราจึงว่า กายของเรามันเป็นอัตตา คือเป็นตัวตนที่สั่งการได้ เราไม่ต้องการจะขัดแย้งกับพระ เราก็ยอมว่า ร่างกายของเรานี้ เป็นทั้ง “อัตตา” และ “อนัตตา” ตามประสาของเรา

แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสองอย่างที่เราว่าเป็นร่างกายนั้น ต่างก็เป็นไปด้วยความเสมอภาคกันทุกคน คือร่างนั้นเป็นของ “สูญเปล่า” ไม่ยอมรับผิดชอบในความดีความชั่วทั้งหลาย ใครจะทำความดีหรือความชั่ว จะสร้างกุศลผลกรรมไว้มากมายสักเพียงไร ร่างกายนี้ก็ไม่

มีส่วนได้ส่วนดีด้วย เมื่อตายแล้ว ถ้าเผาก็เป็นขี้เถ้าเหมือนกันหมด หรือใครจะไปทำความชั่วร้ายเลวทรามต่ำช้าอย่างไร ร่างกายก็ไม่มีส่วนรับผิดชอบในบาปบุญนั้น ผลของความดีและความชั่วนั้น ย่อมขึ้นอยู่ที่ดวงจิตของผู้กระทำนั้นแต่อย่างเดียว

จิตอาศัยร่างกาย คล้ายกับมนุษย์ที่ต้องอาศัยโลก คือพื้นแผ่นดินที่เปลี่ยนแปรอยู่ทุกขณะ มีกลางวันกลางคืน มืดและสว่าง มีฤดูกาลต่างๆผันแปรเรื่อยไป ร่างกายซึ่งเป็น "สังขารโลก" ของมนุษย์ก็มีอาการหมุนเวียน ด้วยการยืน เดิน นั่งและนอนนั้น บางคราวก็สว่างไสวดี บางคราวก็มืดมัวอัดอั้นตันใจ ดวงจิตนี้ได้มาอาศัยร่างกายอันเป็น "มนุษย์โลก" ซึ่งอยู่บน "โอกาสโลก" คือตัวผืนแผ่นดิน มนุษย์จึงพลอยหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามโลกด้วย บางคราวก็หมุนไปมืด บางคราวก็หมุนไปสว่าง ผู้ไม่สนใจในธรรม ดวงจิตก็จะแน่นหนาไปด้วยโลภ โกรธ หลง ย่อมบ่ายหน้าไปในทางที่มีแต่จะมืดลง เปรียบเหมือนเวลาเย็น เวลากลางคืน ค่ำมืด ก็มีแต่จะหลับลงอย่างเดียว คนหลงนั้นคือคนหลับไหล ไม่เห็นแสงสว่าง เป็นเวลากลางคืนของชีวิต

อาศัยร่างกายทำความดีอันใดได้ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อโลกหรือเพื่อธรรม ถ้าเห็นว่าพอทำได้ ก็ควรจัดทำขึ้น อย่าประมาทความดี เราคนเดียวนี้แหละ เมื่อทำความดีแล้ว ย่อมเป็นการช่วยคนได้

ทั้งหมู่ การทำความดีจึงเป็นเหมือนแสงสว่างของชีวิต เป็นอรุณรุ่ง เป็นแสงทอง ที่ให้ความสดใสในโลก เป็นสุคติ การตื่นตัวเต็มอยู่ในคุณธรรม ไม่เห็นแก่เกียรติยศ หรือความสุขจอมปลอมที่แวดล้อมอยู่นั้น จึงเป็นการหมุนชีวิตไปสู่ความสว่างอันเป็นส่วนกลางวันของชีวิต

... " หญ้าคาถ้าบุคคลจับไว้ไม่แน่นแล้วดึง ย่อมบาดมือฉันใด

ศีลและพรตที่บุคคลปฏิบัติแบบลูบคลำ ไม่มั่นคง ย่อมฉุดเขาผู้ปฏิบัติไปสู่อบายฉันนั้น

บุคคลจะทำการใดก็ทำให้เต็มกำลังเถิด

ผลประเสริฐเกิดได้ เมื่อใช้กำลังเต็ม "

"ทาน ศีล ภาวนา"

...ข้อปฏิบัติของพวกเราชาวพุทธนั้น ก็คือ ต้องรู้จักปฏิบัติทาน ศีล และภาวนาให้กลมกลืน พระพุทธเจ้าทรงสอนศาสนิกชนของท่านให้รู้จักมั่นคงอยู่ในข้อวัตรทั้งสามนั้น เพื่อความเจริญรุ่งเรือง เพื่อความก้าวหน้าในชีวิต ทั้งทางโลกและให้ถึงที่สุดทางธรรมเป็นจุดหมาย

อะโลโภ ทานะเหตุ ความไม่โลภ เป็นเหตุทำให้บริจาคทาน หรือจะกล่าวโดยกลับกันก็คือ ทานนั้นเป็นเครื่องขจัดความโลภ เป็นสาเหตุแห่งการเปลื้องความทุกข์ใจหลายอย่างลงได้ ทำให้รู้จักการเสียสละ เป็นการสร้างอริยทรัพย์ คือทรัพย์อันประเสริฐไว้กับตน แค่ไม่โลภมากเท่านั้น มันก็ทำให้เกิดมีความสบายอยู่มากแล้ว

อะโทโส สีละเหตุ ความใจเย็น ความไม่โกรธ เป็นเหตุทำให้รักษาศีลได้มั่นคง กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ศีลนั้นทำให้เราเป็นคนไม่

หุนหันพลันแล่น ไม่คิดเอาแต่ได้ เป็นเหตุทำให้มีความเป็นปรกติในการอยู่อาศัยร่วมกัน ถ้าคนเรามีปรกติ มันก็เป็นอยู่กันสบาย ศีล ๕ ทำให้มนุษย์เราเกี่ยวข้องกันด้วยความสบายใจ ไม่ระแวงสงสัยผิดใจกันและถ้าเป็นศีล ๘ ก็ยิ่งเป็นศีลที่ช่วยควบคุมตัวเองให้สงบสันโดษมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ศีล ๓ ข้อหลังที่เพิ่มขึ้นจากศีล ๕ นั้น แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่เป็นไปเพื่อให้เกิดความเรียบง่ายกับชีวิตขึ้นอย่างชัดเจน ศีล ๕ เป็นศีลพื้นฐาน ศีล ๘ ก็สูงขึ้นมาหน่อย ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ก็สูงขึ้นไปอีกเป็นลำดับ ซึ่งเป็นสังวรศีล ศีลยิ่งสูงยิ่งอยู่สบาย

อะโมโห ภาวะนาเหตุ ความไม่หลง ความมีสติ เป็นเหตุให้เจริญภาวนา นั่นหมายความว่า การรู้จักเจริญภาวนานั้นเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา การพิจารณาด้วยสติสัมปชัญญะนั้นจะทำให้มีปัญญาแก่กล้าขึ้น การอบรมบ่มความดี พัฒนาจิตใจให้รู้จักเหตุ รู้จักผล จะช่วยให้ไม่หลงลืมตน ให้เข้าใจแก่นแท้สาระแห่งชีวิต อะไรควรยึด อะไรควรปล่อยวาง ตัวของตัวก็มีความชัดเจนขึ้น ไม่หลงตัวเอง บริสุทธิ์หมดจดขึ้นเป็นลำดับ

การทำทานจะไม่มั่นคง ถ้าไม่มีศีล การมีศีลจะไม่มั่นคง ถ้าไม่มีภาวนา การภาวนาจะไม่ถาวรมั่นคง ถ้าไม่มีทานและศีลคอย

ค้ำจุน ทั้งหมดนั้นจะค่อยเกื้อกูลกันและกันอยู่ เป็นมิตรสหายสนิทที่ช่วยดูแลกัน อย่าคิดว่า ภาวนา ปัญญามันจะเกิดเด่นได้ โดยที่ไม่ต้องอาศัยทาน อาศัยศีล ถ้าจะเอาเพียงแต่พูดกันมันพูดได้ แต่ถ้าจะทำกันจริงๆมันทำไม่ได้ บางคนว่าไม่หลงอย่างเดียวมันก็หมดเรื่อง แต่ขอให้ไตร่ตรองทบทวนดูเถิด ผู้ที่ยังตัดความโลภ ความโกรธไม่ได้แล้วจะไม่หลงย่อมเป็นไม่มี มันกอดคอมาด้วยกัน ทาน ศีล และภาวนา เขาก็อยู่ด้วยกัน ผู้ไม่รู้จักเขาก็พยายามจะแยกเขา

"ทำทานแล้วได้อะไร ก็เห็นมีแต่เสีย" ถึงเสียมันก็เสียแต่วัตถุ**ภายนอก ซึ่งน้อยคุณค่า แต่มันได้ทำความงอกงามในจิตใจที่มากค่ากว่าขึ้นมา** ถ้าเรารู้จักการให้ทานอย่างมีเหตุผล ทานนั้นไม่ใช่ตั้งหน้าตั้งตาแจกโดยไม่ลืมหูลืมตา การทำเช่นนั้นเป็นแต่เพียงทำกริยา ที่ปราศจากความคิด จะเข้าตำรา "ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ" จะทำทานก็ควรรู้จักเลือกกาลเวลา สถานที่ และความเหมาะสม

"ทำทานแล้วรวยไหม?" ทานไม่ได้แปลว่า "การทำให้รวย" ถ้าจะทำทานโดยหวังรวย เขาว่าทานนั้นมันไม่บริสุทธิ์ ผลของทานที่เกิดมันก็ด้อยค่าลงตามส่วนที่คิดหวัง ขอให้เชื่อผลแห่งการกระทำของตนว่า **ถ้าเราทำหน้าที่ของเราดีพร้อมแล้ว สิทธิ์ที่ควรได้ต่างๆก็จะค่อยๆปรากฏออกมาเอง โดยที่เราไม่ต้องเรียกร้อง**

ทาน ศีล ภาวนา มีคุณมีค่าควรกับเหตุที่ตัวเองได้กระทำ ทำน้อย ทำไม่จริงจัง ก็เห็นผลน้อยไม่จริงจัง เมื่อทำด้วยเหตุแล้วผลคือสิ่งที่ได้ก็จะสมเหตุสมผล ความสม่ำเสมอและจริงใจ ก็จะอำนวยผลที่สม่ำเสมอและจริงใจ ถ้าไม่ทำ เอาแต่เรียกร้อง มันก็จะไม่ได้อะไรนอกจากจิตใจที่คร่ำครวญเรียกร้องเท่านั้น เหตุเมื่อทำแล้วจึงจะได้มีผลเกิดตามมา **จงอย่าเรียกร้องแต่ผลโดยไม่ได้ทำเหตุให้มีขึ้นก่อนเลย คนโง่เท่านั้นที่บอกว่าทำแล้วไม่เห็นผล แต่คนฉลาดนั้น แม้ยังไม่เห็นผล เขาก็จะพยายามทำ เพราะตระหนักแน่ว่า เมื่อมีเหตุแล้วย่อมจะต้องมีผลเกิดขึ้นอย่างแน่นอน**

... " ในที่มืด ไม้ขีดเพียงก้านเดียวก็สว่างไกล
อย่าประมาทหมิ่นว่าบุญน้อย จะทำไปทำไม
ยาพิษหยดเดียวก็ทำให้ถึงแก่ชีวิตได้
อย่าประมาทว่าบาปน้อย ทำแล้วจะไม่มีผลอะไร
ความประมาท ทำให้บุคคลพลาดโอกาสอันพึงได้
พึงมี อยู่เสมอมา "

" คิดดี คิดชั่ว "

...การทำความดีนั้น ใครจะรู้หรือไม่รู้ ใครจะเห็นหรือไม่เห็น ตัวของเราก็เป็นผู้เห็นเอง ตัวเองก็ไม่ควรจะไปเดือดร้อนกังวลอะไร ใครจะทำหรือไม่ทำ เราก็ทำดวงใจของเราให้เที่ยง ทำดวงใจของเราให้ไหลเข้าไปในกระแสความดี ไม่ควรมุ่งแต่เพียงลาภยศ ให้รู้จักผลักดันใจของตนให้พ้นไปจากบ่วงของมาร

ถ้าใจเราตกเป็นทาสความชั่ว เราจะได้อะไรจากเจ้านายชั่วๆ เราจะพึ่งพาความชั่วนั้นได้ถาวรหรือ ลาภชั่ว เกียรติยศชั่ว ได้มาก็มีแต่จะพาให้ใจเราตกหล่มแห่งความชั่วลึกเข้าไปทุกที แม้เราอาจจะรู้สึกพอใจดีใจในระยะแรก แต่ต่อๆ ไปนั้นเราจะสามารถยินดีเช่นนั้นได้ตลอดไปหรือ ? เราจะหลอกตนเองให้ยินดีกับความชั่วต่างๆ ได้ตลอดไปหรือ ถ้าเรายังหวังประโยชน์อะไรจากการทำชั่วอยู่ ขอให้รู้เถิดว่า ไม่ช้าไม่นานผลแห่งความชั่วนั้นก็ย่อมจะปรากฏขึ้นมาอย่างแน่นอน จะห้ามปรามยับยั้งอย่างไรก็คงหมดหนทาง **ตัวเองทำไว้**

ตัวเองจะหลีกเลี่ยงไปพ้นได้อย่างไร มันเป็นของของตัวโดยแท้ ไม่มีใครที่ไหนเขาจะมายัดเยียดให้ พอน้ำตาเช็ดหัวเข่า หรือหัวเข่าเช็ดน้ำตาแล้ว มันไม่ใช่หัวเข่าเปียกน้ำตาแต่อย่างเดียว ร่างกายและจิตใจมันชุ่มไปด้วยกรรมเวรที่แก้ไขอะไรไม่ทันแล้ว สิ่งที่เคยหวังเคยยินดีเคยได้ มันก็จะกลับกลายมลายไปสิ้น

อย่าให้บาปมันมาหลอกใช้สอย อย่างหลงเหยื่อของบาป ถ้าทำบาปแล้วมันได้ดีจริงอย่างที่เราคิด โลกนี้มันจะเหลืออะไร ถ้าเราไม่อดทนต่อความยั่วยวนของบาป เราก็จะหลงทำบาป เราก็จะห่างไกลจากความดีหรือบุญออกไปทุกขณะ **ทำบาปกับผู้อื่น แล้วก็คงไม่แคล้วจะต้องทำบาปกับตัวเอง ทำลายผู้อื่นแล้ว ในที่สุดก็ต้องย้อนมาทำลายตัวเองเป็นแน่แท้**

ถ้าสิ่งใดเรื่องใด ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นมาในดวงจิต ก็ไม่ควรไปใส่ใจใยดี สิ่งใดเรื่องใดที่ให้กำลังความดี แม้จะฝืนใจทำบ้างในตอนเริ่มแรก เราก็ควรที่จะคิดพิจารณาให้ยิ่งขึ้น ต่อไปก็จะมีความเบา และโปร่งใจปรากฏขึ้นมาสนับสนุนใจของเราเป็นลำดับ

“ความดี คนเรานี่ดีใด ดีน้ำใจที่ให้แก่คนทั้งปวง อภัยรู้แต่ให้ไปไม่หวง เจ็บทรวงหน่วงใจให้รู้ทน รู้กลืนกล้ำ เลิศล้ำความเป็น

ยอดคน...” ข้อความคำกลอนเช่นนี้ เคยผ่านหู ผ่านใจเราไปบ้างไหม มันช่วยเตือนใจเราได้บ้างไหม หรือมันผ่านมาแล้วก็ผ่านไป และกับคำพูดที่ว่า “ทำชั่วได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป...” นั้น เรารู้สึกว่าเป็นอย่างไร ใจเราโน้มเอียงไปทางใด สนับสนุนกล่าวตามเล่นๆไปด้วยกับเขาบ้างไหม เคยคิดไหมว่า มันจะเกิดผลลบ หรือผลบวกขึ้นอย่างไร ถ้าคิดว่าก็ไม่เห็นมีบวกหรือมีลบเกิดขึ้นมาแต่อย่างไรเลยนั้นก็อยากจะให้ลองพิจารณาดูใหม่ว่าเป็นเช่นนั้นจริงหรือ

ใจที่คิดว่าพูดเล่นๆนั้น มันทำให้เราคิดจริงๆบ้างหรือไม่ ควรระวังใจระวังตัวให้ดี อย่าหมิ่นความคิดเพียงเล็กน้อยว่า มันจะไม่มีผล อะไรที่ไม่ระวังไม่คาดหวัง ถ้ามันปรากฏเกิดขึ้นบ่อยๆนั้น มันจะทำให้เคยชิน พอเคยชินแล้ว ก็จะกลายเป็นความเคยตัว จากตัวเล็กๆ มันก็จะเปลี่ยนเป็นตัวใหญ่ๆได้ การคิดเล่นๆมันจะกลายเป็นเล่นจนติด ครั้นพอติดแล้วอะไรๆ มันก็เลิกได้ยาก ถ้าเผอิญติดในทางดีก็นับว่าดี แต่ถ้าติดไปในทางไม่ดีแล้วก็น่าเศร้าใจ ดังนั้นถ้าจะคิดเล่นๆ ก็ขอให้พยายามคิดเล่นๆในทางดีไว้ก่อน เพราะขึ้นชื่อว่าดีแล้ว จะไม่กลับกลายเป็นร้ายในภายหลัง

... " คนที่เอาแต่คิด คิดแต่ไม่ยอมทำ หรือทำก็เพียงด้วยอารมณ์ นั่นคือ “คนสิ้นคิด” "

ผู้ร่วมอุปถัมภ์การพิมพ์หนังสือ

ชมรมพุทธศาสตร์และประเพณี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คุณจักรกฤษณ์	อาทิตย์ตั้ง	คุณอรุณ	รุ่งรุจิโรจน์
คุณนิติยา	ลิ้นจี่	คุณมาลี	ตั้งใจสนอง
คุณจรัญ	พรเณร	คุณสหภัทร	กฤตยาภัทร
คุณสอิ้ง	เซ่งไพเราะ	คุณนิด	ลี้ภัยพาล
คุณสาริ	ปิ่นทอง	คุณกริน – นิศารัตน์	กฤตยานุกูล
คุณประวิทย์	รุ่งโรจน์วงศ์	คุณปลื้มจิตร	อุวรรณโณ
คุณมนูญ	พ่วงศร	คุณนิพนธ์	ธรรมรักษ์
คุณสุภาศรี	พ่วงศร	คุณวิโรจน์ – สุวันทนา	เอื้อชัยเลิศกุล
คุณปกฤต	รินทรานุรักษ์	คุณนพวรรณ – วิสาข์	สันติพงษ์สกุล
คุณวลัยพันธ์	ปิยประภัสรานันท์	คุณอาภา	เดชารัตน์
อ. ขจิตพรรณ	มกรธัช และครอบครัว	อ. อดิศร	เดชารัตน์
คุณทิฆัมพร	บุญชัก	คุณภัทริยา	ธีรภัทรไพบูลย์
คุณวิบูลย์	นิยมในธรรม	คุณสุภางค์	ทองมั่น
คุณพีระพงษ์ – บุญเรียก	คำพรหม	คุณธีรยุทธ์–วุธวัฒน์–พัชรินทร์	คำพรหม
คุณดำรัส – บุญร่ม	คำรักษ์	คุณชุติมา	ตั้งวัฒนศิริกุล
คุณสมพร	ดิษฐอุดม	คุณโยธิน – สุนีย์	สิทธิบดีกุล
อุทิศ คุณแม่ไอลั้ง	แซ่เบ้	อุทิศ คุณแม่เล่าเซี๊ยะ	แซ่ลิ้ม
อุทิศ คุณแม่ฉอเอ็ง	แซ่ก๊วย – คุณพ่อเชียงหยู แซ่เตีย		
อ.ดร.จีรสุดา–อ.ดร.พูลศักดิ์	โกษียาภรณ์	อ.สาโรจน์	ริมปีกุล
ผศ. พนม	เพชรจตุพร	อ.ดร.สาวัสดิ์ – ด.ญ.เพชรงาม	บุณยะเวศ
รศ.ดร ปราโมทย์	วาดเขียน	อ. ดร. ชูวงศ์	พงศ์เจริญพาณิชย์
อ. นฤมล	เกียรติวารินทร์	อ. วินัย	ศิลารวม
อ.วรรณญา	งามขำ	อ. สุนีย์	คุรุธัช
อ. ทิพย์	แม้นเมฆ	รศ. ดร. วิภา	แสงพิสิทธิ์

“เป็นกำลังใจในราชทัณฑ์”

ผศ. ดร. จิระเดช – อมรดารา - อมรเดช แจ่มสว่าง

อุทิศคุณแม่ ตั้งง่วนเจ็ง - คุณพ่อ สมบูรณ์ ปุณณะตระกูล

ศ. ดร. วิวัฒน์ – สุรีย์ กิรานนท์ อุทิศคุณแม่ลออ - คุณพ่อสำราญ กิรานนท์

รายชื่อหนังสือชุดแสงธรรมที่ได้จัดพิมพ์แล้ว

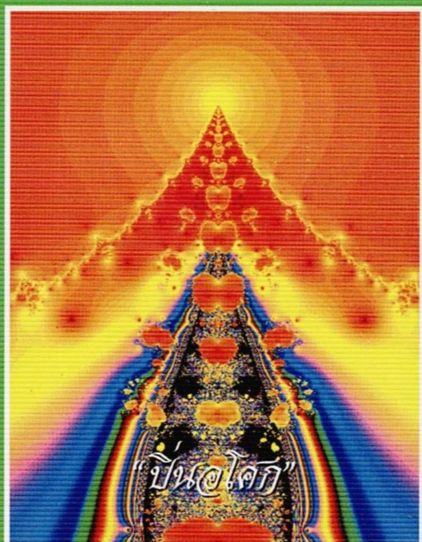
๑. " แสงธรรมจาก ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง "	๘,๐๐๐ เล่ม
๒. " แสงธรรมจาก หลวงปู่หล้า เขมปัตโต "	๘,๐๐๐ เล่ม
๓. " แสงธรรมจาก บันทึกเก่าของ "เราเอง" "	๘,๐๐๐ เล่ม
๔. " แสงธรรมจาก ท่าน ก. เขาสวนหลวง "ฟ้านั้นมันมืดเอง" "	๗,๐๐๐ เล่ม
๕. " แสงธรรมจาก ท่านพระอาจารย์ วัน อุตฺตโม "ส่องดาว" "	๓,๐๐๐ เล่ม
๖. " แสงธรรมจาก "คำท่านเล่า" "	๗,๐๐๐ เล่ม
๗. " แสงธรรมจาก "บรรพตคีรี" "	๖,๐๐๐ เล่ม
๘. " แสงธรรม "ไตรภาคี" "	๕,๐๐๐ เล่ม
๙. " แสงธรรมจาก "คำของท่าน" "	๖,๐๐๐ เล่ม
๑๐. " แสงธรรมจาก "สว่างแดนดิน" "	๘,๐๐๐ เล่ม
๑๑. " แสงธรรม "เปลวชีวิต" "	๓,๐๐๐ เล่ม
๑๒. " แสงธรรม "ปิ่นอโศก" "	๓,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ อักษรสยามการพิมพ์

1137/1 ซอย สน.บางเสาธง จรัญสนิทวงศ์ 13 แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

โทร. 02-410-8719, 02-410-8795-6 โทรสาร 02-410-7813 นายอรุณ รุ่งรุจิโรจน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2547

ปิ่นอโศก

วิวัฒน์ กิรานนท์